

JUTRANJE NOVO

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Licejalna knjižnica

Pavšalni franko.

Ljubljana.

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniši ponedeljek.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/1. — Telefon št. 213

Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglaš po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem č.-k. uradu št. 13.238.

Brezbriznost inteligence.

Odkar je tako zvana »demokratska stranka« razočarala velik del naših inteligentov, je opaziti v teh krogih resignacijo, ki jo je mogoče doumeti le tedaj, če se — vsaj do gotove meje — poskusimo približati enemu naših največjih problemov: krizi poveljne inteligence.

Ta inteligenca se je v času narodnega ujedinjenja navduševala za ideale, ki so bili le v prekratnem času potepani. Spoznala je ogaben kult osebnosti, krive hrbtenice svojih političnih voditeljev, naposled pa je pričela uvidevati, da nosi na svojih ramenih le peščico ljudi, ki so pridno »nacionalizirali« razna podjetja, uganjali najbolj umazane transakcije, pri tem pa imeli še toliko drznosti, da so se dnevno postavljali v pozo državo ohranjajočih elementov. In priznati se mora, da so znali ti maloštevilni ljudje svoje želje tako izvrstno sugerirati, da se večina inteligentnih krogov temu uplivi ni mogla izogniti.

Kdo se ne spominja, kolikokrat da je izvestni del našega strankarskega časopisja aduriral s pojmi narod, država, narodno edinstvo! In vendar: ali je bilo vse to iz čistih nagibov, pravega idealizma? Težko je odgovoriti na to vprašanje. Ne zato, ker ga ne znamo razrešiti, marveč zato, ker je v odgovoru na to žalostno vprašanje vsebovan velik del naše posplošene sramote.

Nikdo ne more zameriti naši slovenski inteligenci, če se sprizko znanih metod v naši ožji politični borbi ne more resno oprijemati dela za splošni blagor naroda in države. Precej časa bo še treba, predno bo naše uradništvo, učiteljstvo itd. prebolelo to vidno krizo. Če vprašamo dandanes slovenskega intelektualca po njegovi politični pripadnosti, bo nekako ugovarjajoč pogledal in se opravičeval, češ, da se ne more vtikati v strankarstvo: vse je korumpirano... In človek ne more svobodno izreči svojega pravega mnenja... sami oziroma levo na desno...

Bližajo se volitve. Meseč dni nas še loči od nedelje, ko bodo državljani postavljali pred važne odločitve. Strankarsko vrvenje se vidno stopnjuje z vsakim dnevom.

Edina uteha je v tem pogledu še vera v individualnost, v neustrašene, a tihе borce za pravo demokracijo. Njih število je sicer majhno, a zdi se, da tvorijo kvas tega testa. Sedaj je napočil čas, ko bo morala inteligenca ne ozi-raje se na politično opredelitev, stopiti aktivno na plan. Zmotna je ideologija, da je vseeno, kdo pride na vlado. To je veljalo morda v bivši monarhiji, ko naš narod vsled volilne geometrije in majoritarnosti ni prišel niti v zvezi z ostalimi slovanskimi plemeni do odločujočega upliva, ne velja pa v narodni državi, ki nujno pričakuje končne konsolidacije na zunaj in znotraj.

Politični partikularizem v naši ožji domovini je znak, da imamo vse preveč »programov«, nimamo pa dovolj velike čete sposobnih in delavolnih ljudi, ki bi jih uresničevali. Mi potrebujemo aktivstov v pravem pomenu besede! Volilna kampanja bodi obenem duhovna mobilizacija naše inteligence. Kdo drugi je poklican paralizirati kvarne posledice brezmejne demagoške, kot ravno inteligenca? Te volitve so prehodna vrata v veliko delavnico naše gospodarske in socialne konsolidacije. Inteligenca je poklicana, staviiti svoje razpoložljive moči domovini na razpolago. Misliiti bo treba na likvidacijo nekulturnega, uprav besnega partizanstva, ki se poslužuje terorja v doseg svojih namenov.

Naš seljaški narod, ki se je vsled »politične« pokvarjenosti voditeljev inteligence odtrgal mestom in trogom, je potreben izkušnih, nesebičnih duševnih delavcev, ki naj s prosvetnim delom dvignejo zakopane vrednote. Poprej pa mora ustvariti znanje, brez katerega ne more nihče v dušo našega kmeta. Pokvarjeni voditelji še kriče, da je treba enotne fronte proti takozvanemu klerikalizmu, iz previdnosti pa molče, da so za to borbo nesposobni, neporabni.

Indiferentizem naše inteligence je veliko zlo. 18. marec bo pokazal, ali se zaveda ta inteligenca velike odgovornosti pred narodom in državo.

Obnovitev odnošajev med našo kraljevino in Bolgarsko.

Beograd, 16. febr. (Z) Na snoči seji ministrskega sveta je bil ministru za socialno politiko odobren kredit v znesku 4 milijonov dinarjev za podporo pasivnim krajem v Črni gori, Hercegovini, Liku in Srbiji. Nadalje je bila podpisana sanitarna konvencija z Bolgarsko. To je prvi akt obnove odnošajev med našo državo in Bolgarsko iz leta 1913.

Sofija, 16. febr. (Z) Na seji vrhovnega sveta zemljoradniške stranke

Zavezniška nota Bolgarski.

VELEPOSLANIŠKA KONFERENCA Z AHTOVA IZPLAČILO VOJNE ODŠKODNINE. — BOLGARSKI ODGOVOR.

Sofija, 16. febr. (Z) Medzavezniška komisija v Sofiji je izročila ministrskemu predsedniku Stamboliškemu novo noto veleposlaniške konference, ki se nanaša na plačevanje bolgarske vojne odškodnine. V tej noti, ki ima značaj ultimata, zahteva veleposlaniška konferenca poslednjikrat od Bolgarske, da v stavljenem roku plača prvi obrok vojne odškodnine, čigar izplačilo se je odgodilo zaradi slabega gospodarskega položaja Bolgarske. Nota je posledica podrobnega poročila ankete, ki jo je medzavezniška komisija priredila v Bolgarski. Njen izid je poslal reparacijski komisiji. Iz novega poročila je razvideti, da je reparacijska komisija sklenila, da ima Bolgarska plačevati vojno odškodnino, da pa se je doslej odtegovala svojim obveznostim s tem,

so bile predložene nekatere resolucije o dosedanjem in bodočem delovanju vlade Stamboliškega. Nadalje je odobrila izjavo, ki ji je podal ministrski predsednik Stamboliški v Beogradu, ko se je pretéklo jesen tamkaj mudil in imel važne konference z vodilni državni kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Sofija, 16. febr. (Z) Jugoslovenskega poslanika Rakiča je včeraj sprejel kralj Boris v avdienci.

da je navajala napačne podatke o svojem gospodarskem stanju. Pričakuje se, da bo ministrski predsednik Stamboliški še danes govoril v Sobotanju o tem ultimatu zaveznikov, na katerega bo moral še tekom dneva odgovoriti medzavezniški komisiji v Sofiji.

Sofija, 16. febr. (Z) Bolgarska vlada je izročila medzavezniški komisiji odgovor na noto reparacijske komisije, ki se tiče plačevanja bolgarske vojne odškodnine. V svojem odgovoru izraža vlada svojo pripravljenost, da jamči za del reparacij, toda s pogojem, da se vsa vojna odškodnina zniža, nadalje, da se podaljša rok za izplačilo prvega obroka in da zavezniki pomagajo Bolgarski pri najetju inozemskega posojila.

Otvoritev konference o južni železnici.

Rim, 16. febr. (Izv.) Snoči je bila otvorjena v veliki dvorani palače Chigi konference za ureditev vprašanja južne železnice. Otvoritvene seje so se udeležili zastopniki vseh interesiranih držav. Italijo zastopajo: markiz Imperiali, Sgino Bronchi, Ottavio Vigliani, grof Rossini in grof Viola. Južno železnico zastopata: predsednik upravnega sveta A. Weber in dr. G. Fall, predsednik glavnega ravnateljstva. Avstrijo zastopajo: dr. Mueller-Martini, dr. Pollak in dr. Freude. Madžarsko: minister Telesky, dr. Erniš in Finaczy. Jugoslovensko delegacijo, ki še ni dospela, bosta zastopala delegata Todorovič in dr. Bončina. Francijo zastopata de Vallrey in Randu.

Za predsednika konference je bil izvoljen senator Imperiali, za glavnega tajnika pa grof Viola. Za nadaljna dela so bili ustanovljeni tehnični, gospodarski, finančni in pravni odsek. Konferenca je preračunjena na dobo treh tednov.

Beograd, 16. febr. (Z) Snoči je z orijentnim ekspresnim vlakom odpovala v Rim naša delegacija, ki bo zastopala našo vlado na konferenci o definitivni rešitvi vprašanja južne železnice. Člani te delegacije so pomočnik prometnega ministra Avramović, načelnik oddelka za izvedbo mednarodnih pogodb dr. Otokar Ribar, upravnik uprave fondov Bogdan Marković ter inšpektorja dr. Borko in dr. Bončina.

Volilno gibanje.

Beograd, 16. febr. (Z) Banatski Romuni so sklenili nastopiti pri volitvah v narodno skupščino z lastnimi kandidiranimi listami. Tako so v Pančevu že predložili svojo kandidirano listo, čije nosilec je dr. Jovan San, odvetnik iz Alibunara.

Zagreb, 16. febr. (Z) Socialno-demokratska stranka je že postavila kandidirane liste v nekaterih volilnih okrožjih na Hrvatskem in v Slavoniji. V Zagrebu je za nosilca liste določil Viljem Bukšeg, za okrajna kandidata pa Ivan Topol in Josip Ovcariček. V zagrebski županiji je nosilec liste dr. Božidar Adžija, v viroviški Viljem Bukšeg in v sremski Vitomir Korač. V nedeljo ima socialna demokratska stranka v Zagrebu protestni shod proti nameravanemu udarcu na zakon o zaščiti delavcev.

Zagreb, 16. febr. (Z) V vrstah hrvatske težačke stranke v Bosni in Hercegovini se pojavlja ostra opozicija in

nezadovoljstvo proti postopanju Stjepana Radića proti njihovi stranki in njenim zastopnikom. Njihovo glasilo »Hrvatska Sloga« ostro obsoja zadržanje Radićevo in njegov samostojni nastop v Bosni in Hercegovini, kar smatra za napad na hrvatsko težačko stranko. Eden njenih voditeljev dr. Ivo Pavičić, nastopa pri volitvah samostojno v sporazumu s hrvatsko ljudsko stranko.

Sarajevo, 16. febr. (Z) Snoči so imeli pristaši Maglajlićeve skupine, ki so organizirani pod imenom »Jugoslovenska muslimanska narodna organizacija«, okrožno konferenco, na kateri so sklenili izdati proglas na svoje volilce, ki se objavi v kratkem. Na tem zborovanju so določili svojo kandidirano listo za sarajevsko okrožje čije nosilec je dr. Hamdija Karamahmedović, ki je bil svoj čas minister za narodno zdravstvo.

TIHOTAPSKI FOND.

Beograd, 16. febr. (Z) V generalni direkciji carin se izdeluje načrt pravilnika za ustanovitev tihotapskega fonda, v katerega se bodo stekali zneski iz kazni, naloženih tihotapcem. Te vsote se bodo nahajale pri upravi fondov, ki bo od obresti teh zneskov dajala podpore carinskim organom in nagrade pri zasačenju tihotapcev.

NOVE POŠTNE ZNAMKE.

Beograd, 16. febr. (Z) Ministrstvo za pošto in brzojav je sklenilo izdati nove poštne znamke. To novo emisijo bo prevzela v izdelavo ista ameriška družba, ki je izgotovila prejšnjo emisijo. Na novih znamkah bodo slike kraljice Marije, kakor tudi nekaterih zgodovinskih mest.

Pred meščansko volno?

VARNOSTNE ODREDBE V MARIBORU. — KLERIKALNE FAŠISTOVŠKE ČETE. — DELOVANJE »NEZNANIH STORILCEV« PROTI DRŽAVOTORNIM STRANKAM. — OSTRA ODREDBA NOTRANJEGA MINISTRA. — ITALIJA IN »JUGOFAŠISTI«.

Maribor, 16. febr. (Izv.) V noči od četrta na petek je v svrhu vzdrževanja javnega reda in miru dospelo v Maribor večje število orožnikov iz Ljubljane in Zagreba in takom današnjega dne tudi iz tujakšnje okolice.

Maribor, 16. febr. (Izv.) Kakor javlja »Straža«, je priglasi vstop v »Ljudsko stražo«, ki se je osnovala v Mariboru pod vodstvom poslanca Žebota kot protitež proti »Orjunu«, okrog 300 članov. Ljudska straža je baje razdeljena v čete, ki se vrstijo v službi. Kljub splošni napetosti je minula noč potekla brez incidentov. Tiskarne imajo uvedene nočne straže.

Maribor, 16. febr. (Izv.) Pred lokalom podružnice »Jutranjih Novosti« na tabli nabiti izvod so neznan storilec tekom današnjega dne dvakrat raztrgal.

Maribor, 16. febr. (Izv.) Včeraj izdani lepaki »Orjune«, ki pozivljajo na manifestacijski shod, so bili tekom današnjega popoldneva prepleteni z leta-

ki, ki naznanjajo, da je shod vsled oblastvene prepovedi odgođen. Obenem pozivlje »Orjuna« zvečer na članski sestanek.

Beograd, 16. febr. (Z) Minister za notranje zadeve Vuličić je izdal naredbo, ki se pošlje vsem političnim oblastvom in ki nalaga policijskim organom, da v sedanjem volilnem boju ščitijo vse volilne shode. Vsaka oseba, brez oziroma na pripadnost stranki, ki bi kršila mir, žalila ali napadala kogarkoli ali pa ujedinenje, se bo morala takoj zagovarjati, napadeno osebo pa bodo vzeli državni organi v zaščito.

Trst, 16. febr. (Izv.) »Era Nuova« poroča o notranjih nemirih v Jugoslaviji, povzročenih po »orjuncih«, ki jih imenuje »jugofašiste«. Nadalje poroča o ustanovitvi klerikalnih in delavskih organizacij, ter pristavlja, da Jugoslovenci kljub sovraštvu do Italije pridno posnemajo italijanske politične metode. Tudi ostalo časopisje poroča o vedno večjih nemirih v Jugoslaviji.

Sokolstvu!

Stojimo v sredi najhujšega volilnega boja, ki vira v naši državi. Sokolstvo mora tudi v tem besnem političnem vrtilcu vztrajati na načelih, ki smo jih ponovno izrazili na glavnih skupščinah Saveza. — Tudi mnoge člane sokolskih društev so razmere potegnile v politični boj. V tem trenutku pozivljamo vse članstvo, naj zvesto in odločno čuva naša načela, ki jim veljave in avtoritet ne sme izpodnesti nobena nepredurjenost in strast!

Kot Sokoli čuvajmo sokolsko čast; branimo, kar nam je bilo vsekdar sveto; delajmo po načelih, ki smo jih opetovano soglasno in brez odpora odobrili!

Kar je veljalo v dobi mirnega dela, mora tembolj veljati v burnih sedanjih dneh! Politika mora od Sokolske strani! Nihče naj se v

politični borbi ne dotika naše organizacije!

Oni bratje pa, ki jih je zajel politični vihar, naj se zavedajo, da so tudi in vedno Sokoli in ne samo politiki! Sokolskih načel ne smejo zatajiti nikoli in pod nobenim pogojem!

Tudi v tem oziru stojimo na straži, ker ne dovoljujemo, da bi katerikoli stranka ali oseba našo nepolitično in vsenarodno organizacijo zlorabljala v nesokolske namene.

Stojimo na straži v prepričanju, da je Sokolstvo tudi bojna organizacija, kadar je treba braniti obstoj in svobodo naroda in domovine in čistost narodne misli!

ZDRAVO!

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

Izmišljena vest.

Beograd, 16. febr. (Z) Generalni inšpektor finančnega ministrstva demantira vest zagrebskega »Jutranjega Lista«, da je baje vlada odobrila kredit 30 milijonov dinarjev za oboroževanje vojske. Smatra se, da je bila ta vest lansirana v svet zaradi spekulacij z dinarjem. (Klerikalno in drugo časopisje je objavilo to izmišljeno vest s tendencioznim namenom hujkanja proti vladi. Ured.)

Borzna poročila.

Zagreb, 16. febr. Devize: Dunaj 0.147—0.148, Berlin 0.54—0.55, Budimpešta 3.90—4, Bukarešta 48.50—0, Italija izplačilo 497.50—0, London 485—486, New York izplačilo 104—0, ček 103—103.75, Pariz 625—630, Praga 306—309.50, Švica 1940—0, Varšava 0.25—0.26. Valute: Avstrijske krone 0.143—0.1435, levi 0.6750, češko-slovaške krone 303—305, francoski franki 0.625, madžarske krone 0.44, lire 487.50—490.

Zagreb, 16. febr. (Priv.) Devize: New York 103, Pariz 6.25—6.30, Curih 19.40, London 485, Dunaj 14.70—14.80, Praga 3.06—3.0950, Italija 4.9750, Berlin 54—55. Valute: 105.

Beograd, 16. febr. Devize: Dunaj 0.147—0.149, Berlin 0.01—0.53, Budimpešta 4.05—4.15, Bukarešta 49.25—49.75, Milan 501—502, London 482—484, New York 104—104.50, Pariz 615—630, Praga 306—312, Solun 118—123, Ženeva 1920—1940.

Curih, 16. febr. Otvoritev: Berlin 2.70, Holandija 210.75, New York 533, London 24.98, Pariz 32.10, Milan 25.57, Praga 15.77, Budimpešta 20, Zagreb 5.20, Bukarešta 2.47, Sofija 2.95, Varšava 1.30, Dunaj 74.50, avstr. krone 75.

Curih, 16. febr. Zaključek: Berlin 3, Holandija 210.75, New York 533.25, London 24.97, Pariz 32.25, Milan 25.55, Praga 15.75, Budimpešta 20, Zagreb 5.175, Bukarešta 2.45, Sofija 2.95, Varšava 1.30, Dunaj 74.50, avstr. krone 75.

Dunaj, 16. febr. Devize: Beograd 681—683, Berlin 4.05—4.15, Budimpešta 26.45—26.55, London 332.200—332.800, Milan 3411—3419, New York 71.250—71.400, Pariz 4294—4305, Praga 2107—2113, Sofija 414.50—415.50, Curih 13.350—13.390. Valute: Dolari 71.175—71.475, levi 393—397, nemške marke 4.20—4.50, lunt 331.500—332.500, francoski franki 4235—4265, lire 337.50—339.50, dinari 676—680, levi 329—331, švicarski franki 13.270—13.330, češko-slovaške krone 2090—2100, mar. »je krone 2140—2160.

Iz prosvetnega življenja.

— Kurz iz umetnostne zgodovine. Nocoj se vrši ob 18. uri v veliki dvorani deželnega dvorca osmo predavanje pod naslovom »Michelangelo in začetki baroka«. Predava prof. dr. Izidor Cankar. Vstopnice po 5 Din pri vhodu.

— Dvojica slovanskih skladateljev je zastopana v II. delu koncerta pianista Cirila Ličarja, ki se vrši v ponedeljek dne 19. t. m. v Filharmonični dvorani. Točke teh dveh slovanskih skladateljev zavzemajo II. del Ličarjevega koncerta. Kot prvi nastopi priznani srbski skladatelj Miroje Milojevič, prof. Muzičke šole v Beogradu, kjer skladbe so izšle v založbi v Parizu in v Londonu. Izmed številnih Milojevićevih klavirskih skladb izvalja Ciril Ličar štiri karakteristične srbske skladbe, to je pravzaprav srbske narodne pesmi, ki so umetno aranžirane za klavir. Izmed teh je prva točka »Bojanka«, znan narodni ples. Koncert zaključijo slavni Smetana, ki nam v svojih skladbah podaja sliko iz življenja češkega naroda na deželi. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni na Kongresnem trgu.

— Ruska revolucionarna lirika. Nocoj ob pol 20. uri predava vseučiliški prof. dr. N. Preobraženski o ruski revolucionarni liriki. Predavanje je slovensko in se vrši na ruski.

— Karel Šipek (Jožef Piška) umri. — Pred par dnevi je izgubilo češko slovostvo in novinarstvo zopet marljivega delavca. Smrt je iztrgala pero iz rok Karlu Šipku, ki je znan javnosti kot dober novelist in humorist iz praških dnevnikov. Studiral je v Pardubicah ter služboval kot učitelj v Prazi. Tudi libreto k »Psovalcem« (po Jiraskovem romanu) je njegovo delo.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:

Drama: »Za pravdo in srce«. Red B.

Opera: »Prodana nevesta«. Red A.

Kino Matice: »Pomperli na smučeh«.

Kino Tivoli: »Apaš Julot«.

Kino Ideal: »Horoga« II. del.

V Mariboru:

Narodno gledališče: »Ljubosumnje«.

Red B. Gostuje režiser ljubljanske drame g. Osip Sest.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: lekarna Bohine na Rimski cesti in Leustek na Resljevi g. štev. 1.

Ministrski predsednik Pašić o naši državi.

Beograd, 15. febr. (Zv.) Na današnjem veličastnem shodu Narodne radikalne stranke je imel ministrski predsednik g. Nikola Pašić v vsakem oziru zanimiv in značilen govor. Predvsem je omenil, da je Avstrija zakrivila svetovno vojno. Po polomu Avstro-ogrške monarhije je nastopil mir, in sedaj je naša dolžnost da obnovimo celokupno gospodarstvo. Nato je g. ministrski predsednik izjavil: Po osvobojenju in ujedinjenju z brati Hrvati in Slovenci smo imeli posvetovanja, na katerih smo razpravljali, kako naj si uredimo državo in naše državno politično življenje. Kakor znano, so bila v tem oziru različna mnenja. V krški deklaraciji so bila sprejeta glavna načela za ureditev države. Glede naziva države so bila izrečena različna mnenja. Jaz sem izrazil mišljenje, naj bi se država imenovala Srbija, ker se je srbsko plemo borilo skozi stoletja za svobodo ter je v zvezi z zavezniški premagalo sovražnike. Drugi so bili mnenja, naj se naša država imenuje Jugoslavija. Končno se je dosegel sporazum. Ker osvobodjeni Hrvati in Slovenci niso hoteli sprejeti naziva po najstarejšem bratu, se imenuje država kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

UREDITEV DRŽAVE.

Z ozirom na vprašanje državne ureditve sem takrat rekel: Srbi imamo svobodno in demokratično ustavo in ta naj bo temelj naši novi državi. Srbijanska ustava vsebuje za vse državljane enake pravice in enake dolžnosti. Nasproti temu so bila ugovaranja, da ima srbijska ustava določila o pravoslavni dinastiji, s čemur bi vsi ne soglašali. Zato smo odnehal, da se ta določila spravijo v soglasje z novimi razmerami. Po ustavi so vse konfesije enakopravne. Vsi so priznali, da je dinastija Karadjordjevičev narodna dinastija in je bila kot taka tudi sprejeta.

USTAVA.

Tudi glede ustave so bila različna mnenja. Eni so hoteli, da bi bilo treba državo urediti na temelju vsestranske enotnosti, drugi pa na temelju federacije. Tedaj sem rekel: Mi se lahko na federativnem načelu razdelimo v Srbe, Hrvate in Slovence in se potem ujedinimo. Kakor je nekdanj Avstrija stremela za tem, da bi nas popolnoma razdvojila, tako je sedaj zgodovna preprečila, da bi se razdelili.

ENOTNA DRŽAVA.

Gospod Pašić je nato razvil pred zborovalci zemljevid naše kraljevine ter pojasnjeval položaj. Med drugim je izjavil: Kakor vidimo na etnografski karti, ne moremo dobiti meje med srbskim, hrvatskim in slovenskim plemenom. Hrvati so v Srbiji, Srbi pa na Hrvatskem. In če bi se delili, bi nam rekli Slovenci, da se med Hrvati in Srbi

najde meja, da se pa ne more najti med Slovenci in Hrvati, ker segajo Slovenci do Zagreba. Zato smo se odločili, da ustvarimo državo, kjer lahko vsak reče, v vsakem delu države, da je Hrvat, Srb ali Slovenec. Z ozirom na ta položaj smo sklenili, da zgradimo enotno državo.

ZGODOVINSKE OBLASTI IN DRŽAVLJANSKE PRAVICE.

Gospod ministrski predsednik je nadalje izjavil: Država osnovana na temelju skupnosti in edinstvi naj ima široko samoupravo okrogli, srezov in oblasti. Posamezne oblasti pa ne smejo biti države zase, ki bi delale svoje zakone in vodile svojo politiko. Na ta način bi vsaka vas lahko zahtevala svojo lastno državo. Zgodovinske oblasti so bile napravljene upravnim potom in te oblasti je vojna uničila. Na tem načelu smo vodili vojno. Mnogi so zastopali stališče, naj se ustanovi samostojna Hrvatska, samostojna Bosna in samostojna Slovenija. Mi smo bili proti temu. Take oblasti so ustvarili naši sovražniki: Avstrija, Turčija in Madžarska. Gospod Pašić je govoril nato o parlamentarnem boju za ustavo ter z zadovoljstvom ugotovil, da proglašja Vidovdanska ustava suverenost naroda s kraljem na čelu in da vsebuje enake pravice za vse državljane in te pravice so tako široke, da jih ni v nobeni republiki. Gospod Pašić je omenjal razloge, ki so vplivali na konec radikalno - demokratske koalicije. Ker so se demokrati skušali pridružiti opoziciji, smo se morali razbiti in apelirati na narod, ki naj odloči, ali naj ostane ustava taka, kakor je bila sprejeta ali ne.

NEVARNOST ZA DRŽAVO.

Vprašanje revizije ustave je motril gospod ministrski predsednik s stališča zunanje-političnega položaja. Naglašal je resne evropske komplikacije, ki bi neugodno vplivale na naš notranji položaj, če bi se začelo pri nas zopet reševati vprašanje revizije ustave. Pozval je vse narodne radikale, posebno omladino, naj z vsemi močmi poljsni narodu veliko katastrofo, ki bi zadela državo v slučaju nove ustavne borbe.

RADIĆ V ITALIJANSKI SLUŽBI.
Glede politike Stjepana Radića je izjavil gospod ministrski predsednik: Vedeti je treba, da želi Italija razdvojenost med Hrvatsko in Srbijo. Hrvatje pravijo: mi hočemo republiko! Toda kakšno republiko? Takšno, da bi bila njihova republika med nami! Mi naj bi jih branili, oni pa naj bi imeli republiko! To je nemogoče in izključeno. Radićeve zahteve so istovetne z zahtevami naših sovražnikov in bi pomenile uničenje države. Gospod Pašić je zavračal plemensko majorizacijo in pozval na, rodne radikale naj izpolnijo svojo dolžnost za narod in državo.

Glose.

Velebski demokrati.

Z iskrenim veseljem so pozdravili vsi slovenski naprednjaki prvo našo znanstveno-politično koncepcijo, ko je podal gosp. minister Zupančič z zakonom polarnosti (glej uvod brošure Narodna Radikalna Stranka, 1921). Po tem zakonu se vsaka ideja razdeli na dve kvalitativno različni, dozdnevno si nasprotujoči, a k enotnemu združenju stremoči sili. Vsaka ideja postane sposobna za polet v življenje samo z razvojem obeh polov, kakor leti ptica z dvema perutima, kakor hodi človek le z dvema nogama.

Po zakonu polarnosti sta se razvil v naši državi dve veliki državotvorni stranki, ki težijo v obeh tvorijo ustanovitelj države, bratje Srbi. Trenutne državne potrebe odločujejo, dali stopita obe državotvorni stranki v medsebojno razmerje koalicije ali opozicije. Vse druge male stranke se more-

lo uspešno udejstvovati samo v okviru obeh velikih državotvornih strank.

Isti zakon polarnosti je povzročil razdelitev slovenske napredne javnosti na dve stranki, od kojih druga se ima pridružiti državotvorni stranki radikalcev, kakor se je prva že razumno naslonila na drugo državotvorno stranko, v kolji tvorijo večino tudi bratje Srbi, a li zaradi tega noben misleč in možat politik ne bo podtikal »Velebsrstva«.

Zakon polarnosti je tako rešil slovensko napredno misel in ji zagotovil v vsakem slučaju zastopstvo v vladi, prepustivši trdi kruh opozicije za vedno zadnjim škribnam marastičnega klerikalizma. Censor.

IRSKA.

Odtegnitev poštnega debita. Iz Dublina poročajo: Vojaške oblasti so odtegnile londonskemu listu »Daily Mail« poštne debit za celo Irsko.

NRS in šovinizem.

Velikokrat moremo opravičeno reči: kolikor glav, toliko misli. Bodi vprašanje še tako enostavno, ako se spravi nadeni več modrih glav, bodo njihova izvajanja zelo različna. Največkrat je končni sklep delo kompromisa.

Tako je tudi v vsaki politični stranki Dokler so kompromisi mogoči, je stranka edina in krepka, ali ko niti kompromisi niso več mogoči, gre vse narazen.

V vsaki veliki politični stranki govorimo navadno o desnem in levem krilu, ki si stojita navadno že sovražno nasproti, ali centrum je močan dovolj, da veže desnico in levico v enotno stranko, ki nastopa na zunaj kot mogočen čititelj. Velikokrat pa se diferenciranje v strasti vrši dalje po gotovih pravilih in stranka se razcepi v dve ali celo več malih strank, ali pa razpade popolnoma. Tak proces smo n. pr. opazovali v demokratski stranki. Kam to končno dovede, bomo kmalu videli sami.

Tudi v NRS je veliko glav, ki vsaka zase misli in snuje, pokazujejo se različna mišljenja v zelo važnih vprašanjih, ki se živo tičejo nas vseh, posebno nas Slovencev, ki smo ob zapadni državni meji. Naše trdno prepričanje je, da NRS kot taka ostane po dovršenih volitvah edina in močna in mogočna sodočevalka naše usode. Mi računamo že s tem delstvom in želimo vrediti vse politično, narodno, kulturno socialno in gospodarsko življenje v Sloveniji sporazumno s to največjo državno stranko.

Umeje se, da je tudi v tej stranki desno in levo krilo. Tu ne mislim toliko dosedanjih članov parlamentarnega kluba, kolikor vse stranke in njene časopisja. In le naravno je, da prihajajo v enem delu radikalnega časopisja na dan misli in izjave, ki so z našimi v diametralnem nasprotju in bi jih morali odločno pobiti, ako bi jih smatrali za nevarne. Ali k sreči moremo marsikako tako izjavo smatrati neresnim hipnim izbruhom kake užaljene ambicije, kakoršnih je v vsaki večji stranki.

Vendar se hočemo dotakniti nekaj izjav v levičarskem »Balkanu«, ki so izzvale v enem delu našega časopisja jako burne zavrnitve.

»Balkan« je najbrže hotel Hrvatoma naslikati na steno nekaj bau-bau v obliki londonskega pakta, o katerem piše:

»Ipak nismo (Srbi) sve izgubili. Imamo još vremena, da spasimo ono, što je naše, a to je sankcioniranje u londonskom paktu, koji nam je imao dati jaku državu i što je najvažnije — trajno prijateljstvo sa Italijom. Mi tre-

ba, da cenimo prijateljstvo Italijana i da ga ne rizikujemo za ljubav Zagreba itd.«

Jasno je, da niti gospoda okoli »Balkana« ne misli resno o tako nevarni igri, kakoršna je londonski pakt. Povrnitev političnega in posestnega stanja na podlagi famoznega pakta, ki je bil napravljen brez vednosti Srbije, bi pomenila oživiljenje Avstrije in Ogrske v vse drugačni obliki nego jo vidimo danes, in najbolj vroč šoven ne bi bil zadovoljen s takimi uspehi. Zato pa se večina radikalnega časopisja ne strinja z »Balkanom«, mi tudi ne in odklanjamo take nepremišljene izjave.

Mi imamo pred očmi poslanico NRS: »Dragim bratom Slovincem«, v kateri zelo lepo in pravilno pravi, da treba ojačiti že srečno postavljene temelje ponosni zgradbi našega državnega edinstva. Ojačenje teh temeljev in celokupne državne zgradbe hočemo izvršiti s čvrstim državnim ujedinjenjem vsega našega naroda, vseh njegovih vej in delov, ki ne morejo nastopati povsod in se uveljaviti kakor zavedna harmonična celota.

In čujmo, kako lepo zavrne vsako razdiranje: »Proti tej imperativni potrebi se pojavljajo pri nas kakor po vseh velikih državah različne mlačne sile centrifugalnih in asocijalnih elementov. Hočejo nam s svojim razdirajočim protidržavnim delovanjem in hujškanjem okužiti narod, da bi mu ubili ljubezen do državne skupnosti in od rednega vztrajnega dela.« — Te besede veljajo tudi za »Balkane«.

O razmerju nas Slovencev s NRS se je doslej še malo pisalo, a odslej bo treba to pojasniti v vseh vidikih in od vseh strani. Omenim in podčrtujem dvoje velikih zaslug, ki sta dovedli do današnje naše države: Prva je ta, da je NRS preprečila, da Milan in Aleksander nista Srbije prodala Avstriji, — a druga, da med svetovno vojno ni bil sklenjen s Srbijo separaten mir. Črtajte eno teh velikih političnih činov — in nas v tej obliki bi ne bilo. Kdo ve, kaj bi bilo z nami!

Dejstvo je, da moramo biti ravno mi Slovenci hvaležni NRS za njeno delo, ki je dovedlo do našega obojbojenja in ujedinjenja. Naj nas ne moti osamljena pisava kakega lista, ki iz užaljene ambicije napada celo voditelja naše stranke. Z nas, ki razumemo zakulsne borbe posameznikov, ki bi radi preko volje strankinje voditeljev uveljavili svoja strankinemu programu nasprotujoča mnenja, je jasno, da moramo sodelovati pri delu na podlagi načel in programa NRS, ki je ravno toliko velesrbska, kolikor veleslovenska. G. N.

Politične novosti.

ČEŠKOSLOVAŠKA.

Madžarska propaganda proti češkoslovaški republiki na Angliškem. Predsednik inozemskega odbora Osrednje zveze češkoslovaškega dišstva inž. Munka, ki se mudi haš zadnji čas v Londonu, poroča, da so madžarski študentje osnovali v zapadni Evropi in na Angliškem veliko propagandno akcijo v prosep Madžarske, v čije namen imajo na razpolago cele sklade propagandnih brošur. Inž. Munk je že napravil primerne korake proti madžarski propagandi, naperjeni zoper češkoslovaško republiko.

Nova politična stranka na Slovaškem. Te dni se je vršil v Žilinu shod načelnikov skupin slovaške ljudske stranke, ki so se priglasele k opozicijskemu, kršansko-socialnemu krilu ljudske stranke. Navzočih je bilo 65 zaupnikov iz severne trendinske in oravske župe. Poslanec Vrabec je bil izvoljen za načelnika te nove politične frakcije.

POLJSKA.

Novi vojvode. Iz Danskega poročajo: Ministrski predsednik Sikorski je doslej

imenoval 4 vojvode, ki zasedajo politično najvažnejše Vojvodine. S tem namerava Sikorski paralizirati narodno-demokratiški vpliv v zapadnih pokrajinah. V ukrajinskih krajih so bili postavljeni politično neekspozirane osebnosti. Na mesto poznanskega vojvode Celhowskega, ki je sam zapustil državno službo, je bil imenovan grof Blnski, v Slezijo odide Anton Antonin Szultis in v Tarnopol pride dr. Zawistowsky. — Oba sta bila že v prejšnji monarhiji o razmerah v Iwowski vojvodini dobro poučena. Generalni konzul zunanega ministrstva Srokowski namerava kot novi vojvoda v Voliniji varovati nam predvsem zunanje-politične interese Poljske.

AVSTRIJA.

Kreditna pogajanja. Finančni minister dr. Klenböck je odpravljal z delegatom Društva narodov Sir Henry Strakoschom v Bruslju in potem na Holandsko, kjer se bodo vršila pogajanja za najem dolgotrajnega posojila. Predsednik avstrijske narodne banke dr. Reichs se tozadevno pogaja v Parizu. Minister dr. Klenböck se bo odpravil po sklepu pogajanj v London, kjer bo pogodba stipulirana in podpisana.

Trgovska akademija v Ljubljani.

Sinoči ob 7. uri se je vršil v sejni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani ustanovni občni zbor društva »Trgovska akademija«, čigar namen je, zgraditi v Ljubljani poslopje za Trgovsko akademijo, skrbeti za sredstva, da se opreli ta zavod s potrebnimi učili in didaktičnimi pripomočki, dati sluhateljem študijske in ekskurzijske podpore ter delovati na to, da je uredba zavoda čim popolnejša in v kar najboljšem skladu z zahtevami modernega trgovskega učilišča.

Predsednik pripravljene odbora g. Jelačin je otvoril občni zbor ter pozdravil navzoče udeležence, pred vsem načelnika oddelka ministrstva za trgovino, dvornega svetnika dr. Marna, dalje dvornega svetnika g. dr. Lubeca, predsednika trgovske in obrtniške zbornice g. Kneza ter ravnatelja srednje tehnične šole, g. vlad. svet. Subica. Nato je opisal potek in napore za uresničenje ideje za ustanovitev slovenske trgovske akademije, ki pa se ni mogla uresničiti vsled odpora avstrijske vlade. Toda po osvoboditvi smo dobili Slovenci ta prepotrebni zavod, ki pa mora še sedaj uživati gostoljubnost pod tujimi streho, ker ni na razpolago sredstev za zgradbo lastnega doma. Ker pa je za uspevanje in procvit naša trgovska akademija nad vse potrebno, da se nahaja v lastni hiši, je predsednik na koncu še enkrat povdarjal potrebo ustanovitve tega društva, da se omogoči izpeljati idejo, za katero so se naši gospodarski krogi tako dolgo borili.

Za njim je govoril tajnik trgovske in obrtniške zbornice dr. Fran Windisch, ki je tudi podal razvoj in trnjevo pot ideje ustanovitve slovenske trgovske akademije. Dvorni svetnik dr. Marn je izrazil svoje veliko veselje in povdarjal veliko nujnost in potrebo ustanovitve društva, da bo skoraj mogoče zgraditi trgovski akademiji lasten dom. Povdarjal je, da je to tem bolj potrebno, ker vlada vsled pomanjkanja sredstev v doglednem času ne bo mogla dovoliti kake večje podpore.

Nato je še omenil predsednik pripravljene odbora g. Jelačin, da ni samo potrebno zgraditi lastno poslopje, temveč tudi ustanoviti fond, iz katerega se bodo podpirali trgovski akademiki, zlasti absolventi, da se jim omogoči ekskurzije, kar je za dovršeno izobrazbo neobhodno potrebno.

Na predlog podpravnatelja Kreditne banke, g. dr. Frana Pavla je bil per acclamationem izvoljen slednji odbor: predsednik g. Ivan Jelačin ml., I. podpredsed. g. Knez, II. podpredsed. dr. Windischer, tajnik dr. Jože Pretnar, blagajnik g. Tykač, in za odbornike g. Rolina, Bonač, dr. Böhm, Subic, Sarabon, Meden, Medić ter za preglednika računov g. Stupica in Skaberne. Zatem se je določila članarina, ki znaša 100 dinarjev na leto.

Pri slučajnostih je predlagal g. Jelačin izvolitev posebnega stavbnega odseka, v katerega so bili izvoljeni predsedstvo društva in pa gg. vlad. svet. Subic, Ing. Suklje, Skubic, arhitekt Costapercic in ravnatelj Klinar, na kar je predsednik s pozivom na vztrajno in požrtvovalno delo zaključil lepo uspešno zborovanje.

Zapiski.

»Tabor« — uradno glasilo mariborskih orjunccev? Mariborski »Tabor« prinaša med dnevnimi vestmi orjunske pamflete in uradna obvestila upravnega odbora Orjuna. List dela na prvi in drugi strani reklamo za Kukovčovo Napredno Kmečko-obrtno zvezo (recte JDS), na tretji pa za Orjuno. Kdo si še upa trditi, da Orjuna ni identična z demokratsko stranko?

Razmišljanje starega politika — je napisal Frano Suklje v »Slovincu«. Čitali smo in čitali, radovedni, kaj bo razmišljal, slednjič je pa v cellem dolgem članku povedal samo to, da razmišlja, kako bi napisal članek, v katerem bi zagovarjal potrebo, da se Slovenija razdeli na dve oblasti — torej proti »nedeljivi Sloveniji«. Potemtakem se pripravila pri »Slovincu« zopet neka metamorfoza. Stajerci in Prekmurci odklanjajo zamero odločno, da bi spadali pod ljubljansko oblast in s tem je treba računati.

Slovenec« poroča, da je sveta stolica priporočila nadškofu Teodoroviču in knezo nadškofu Sapiehu, »ki pripadata desničarskemu bloku«, da odložita mandat. To novico, pravi, da je zvedel iz nekakega poljskega judovskega lista, za »Slovenca« vsekakor jako čuden informacijski vir.

Klerikali pa imajo toliko grehov, da si ni treba prav nič izmišljati, ako jih hoče kdo pokazati v pravi luči. (Prosto po »Slovincu«).

Dva delavca.

Zgodilo se je, da sta umrla dva delavca in odšla na oni svet.

Priliasno se pozdravita, ko se srečata na Večni poti, vsakdo vesel, da je naša tovariša, ki mu morebiti pomore v zadregi.

— Jaz sem »kulturni delavec« iz Ljubljane.

— In jaz sem »javni delavec iz Zagreba.

— Torej oba delavca...

— Samo, da bi ne zahtevali delavsko knjižico ali mojsterskega izpričevala...

— Se bova že kako prefurtilašila.

— Samo drživa skupaj...

— T sestavi rezolucijo, jaz glasujem zanj, pa bo sprejeta enoglasno.

— Prideta po Večni poti na Rimsko cesto. To pa ni v resnici nobena cesta, nego ogromen prostor, ves razražen od nebeške svetlobe. Angelji s svetlimi krili tekajo semtertje, prihajajo, odhajajo, drugi pa merijo, tehtajo, pišejo.

— Kaj pa je to?

— To je nebeško knjigovodstvo, odvrne angelj kerub, ki je stal na straži.

— Tukaj se zbirajo, merijo, tehtajo, zaračunavajo in zapisujejo vsa človeška dela in nehanja, trpljenja in hrepenenja. Tamo, v onem paviljonu na primer, ki izgleda od daleč kot mala, ble-

da zvezdica, se zbirajo in zaračunajo vsi bolešni vzdihli trepečega človeškega rodu. Angelji Tešitelji jih pobirajo in prinašajo, nobeden vzdihljaj bolestnega srca, nobena sraga trepečega čela se tukaj ne izgubi. A kaj sta vidva?

— Midva sva delavca.

— Lepo! Tako je zapisano: Po vaših delih vas bom sodil. Vidita — tamole ona zvezda je hiša trpljenja.

— — — — —

Angelja odideta, a delavca se pogovarjata:

— Trpel pravzaprav nisem mnogo.

— Jaz tudi ne.

— Ne kaže, da bi šla noter.

— Pojdiva malo naokolo!

— Gresta oknog ene zvezde, okrog druge, okrog tretje — a nikjer se ne moreta odločiti, da bi vstopila.

— Pojdiva dalje proti mostu svetega Mihaela.

— A če naju ne pusti?

— Se bova že kako prefurtilašila.

— — — — —

Gresta in prideta na most, kjer stoji sveti Mihael s tehtnico. Sveti Mihael ju gleda, a ona se obotavlja:

— Položita gorl, kar imata.

— Ničesar nisva vzela s sabo.

— A kaj sta delala na zemlji?

— Bila sva delavca. Jaz sem javni delavec, a on je kulturni delavec...

— Torej položita vajina delal

— Oprostite. Midva nisva delavca, kakor so drugi ljudje. Midva nisva delala za življenje. Delala sva za bodočo rodovo, za narod in za človeštvo. Najina dela so ostala narodu in njegovi bodočnosti... — deklamiral je javni delavec.

— Torej sta delala samo za druge?

— Vse samo za druge...

— Vsa svoja dela sta pustila narodu.

— Prav vse. A kar sva zaslužila sama, to je bilo take vrste, da ni kazalo jemati na drugi svet.

Sveti Mihael se zamislil: — Težko z vama. Pri nas so stroge postavbe in nikdo ne more čez most, kdor nima na tehtnici dobrih del. Vidva sta delavca, zaslužna delavca, ugledna delavca, kakršnih doslej pri nas še ni bilo. Vidva sta dobra, delavna, zaslužna moža, to vem, kajti glas o vama se je razlegel celo v nebo. Vendar moramo nekoliko pretehtati vajina dela. Kaj si ti pravzaprav delal?

»Delal se za javni blagor. Delal sem načrte, rezolucije, posredoval sem in tje, sploh sem delal mnogo, jako mnogo. Kaj vse, bo povedala zgodovina« — govori javni delavec.

— A ti?

— Mnogo, mnogo — odvrne kulturni delavec

— Verjamem, verjamem — reče Mihael — toda pri nas je treba nekaj takega, kar se položi na tehtnico.

— Pa naju vendar ne boste punstili stati pred vratni — prične javni delavec — pomislite, da bi to ne bilo posebno častno niti za nebesa ne. Najini imeni sta znani, ugledni...

— Saj bi bila zadovoljna tudi s skromnejšim mestom, samo da je definitivno — doda kulturni delavec.

— Vidite, midva se ne drživa prapricijozno nekih načel. Pripravljena sva vedno tudi za primerne kompromise. Morda bi se tudi tukaj dal najti za obe strani sprejemljiv kompromis — nadaljuje javni delavec.

Angelj Mihael ga pogleda:

— Ali bi šla za poslanika na kakšno zvezdo? Tam imamo še mnogo prostoro nezasedenih.

— Zakaj ne. Saj sva stara kandidata za poslanske mesta na zvezdah. Prosilja bi samo za kakšno mesto z zlato valuto.

— Pri nas so vse zvezde zlato.

— Kar pojdiva — doda kulturni delavec — veš, pri nas je za to mnogo kandidatov.

— Zaenkrat te pošljemo na luno — reče angelj Mihael — potem pa, ko bo proračun sprejet, lahko avanzirata na Devico, ali pa na Velikega Medveda.

— Izvrstno! To me bodo Ljubljanci debelo gledali.

Drobtine.

* Kam dovede igralna strast! V dnujskem igralnem klubu je baron Groedel v eni noči zaigral polgrodu milijardo kron. Z zavodo se sedaj temeljito peča dnujska policija. Kakor izgleda, bodo prišle na dan različne zanimivosti iz igralnega življenja.

* Razni nebeški patroni. Kakor znano, ima precej poklicev svojega patrona, ki izpolnjuje proti majhni nagradi želje svojih klientov. Tako stažijo rudarji sv. Barbaro, sv. Anton Padovanski skrbi za izgubljene stvari, mlada dekleta so ga sicer prisilila, da jim za par lojevih sveč pošlje ženina. Sedaj pa imajo svojega patrona tudi zobotehniki in soferji. Castilce sv. Apolonije bo gotovo zanimivo, da so si zobotehniki izbrali to svetnico za svojo zaščitnico. Kakor znano, so bili mučenici sv. Apolonij v Aleksandriji izbiti vsi zobje. Po poročilih iz Amerike so se obrnili lanskega leta soferji na nadškofa s prošnjo, da im izbere nebeškega patrona. Nadškof jim je priporočil sv. Kristofa, ki se je bavil s prenašanjem ljudi. Soferji so biti tega predloga zelo veseli in praznujejo tog tega svetnika kar najsvečaneje. Le škoda, da bo ameriška vlada prepovedala točenje alkoholnih pijač.

* Za bogostužje vneta ženaka. V zletovski in strumski epariji se je pojavila čudna manja tamošnjih žensk, ki bi vse rade zapustile posvetno življenje in v miru služile Bogu. Zaprosile so torej cerkveno oblast, da spremeni nekatere moške samostane v ženske. Ker pa počejo izgubljati časa, so pripravljene med tem časom učiti tamošnje žene v različnih ženskih poslih. Izgleda, da bo cerkvena oblast njihovi želji ugodila.

Dnevne novosti.

— VSI PRISTAŠI, ki so podpisali izjavo in pristopili k NRS, so naproseni, da se danes sigurno zglasijo v tajništvo Narodne rad. stranke, Wolfova ul. 1/1. Uradne ure od 9—12 in od 14—18. ure. Stvar je nujna. Tajništvo.

— Glavni volilni odbor NRS za mariborsko oblast in srezka odbora za levi in desni breg imajo skupno sejo v Mariboru, Vrazova ulica 3, III. — Somsiljeniki in prijatelji stranke naj se v vseh zadevah obrnejo ustmeno ali pismeno na ta naslov. Tam se sprejemajo tudi prijave za vstop v stranko.

— Laži naših nasprotnikov. Z raznih strani nam poročajo, da širijo nasproti našega dnevnika izmišljene vesti, češ da bodo »Jutranje Novosti« izhajale le do volitev v narodno skupščino. Izjavljamo ponovno, da so vse te vesti glazirane izmišljene, deloma s strani naših političnih nasprotnikov, deloma pa s strani gotovega časopisnega podjetja, ki se boji naših uspehov.

— Naše priloge. Kakor smo že objavili, bo imel naš dnevnik stalne priloge z aktualno vsebino političnega, gospodarskega, kulturnega in socialnopolitičnega značaja. Kakor hitro odpadajo gotove tehnične ovire v tiskarni, bodo izhajale »Jutranje Novosti« z večkratnimi tedenskimi prilogami. — Opozorjamo naše čitatelje na jutrišnje priloge.

— Cenjenim naročnikom. Prosimo vse one naročnike, ki so se naročili na naš dnevnik in ki so jim bile v svrhu vplačila naročnine poslano nakaznice, naj nemudoma nakažejo naročnino, ako želijo, da se jim ne ustavi pošiljanje lista.

— Iz socialnodemokratske stranke. Dr. Korun je izstopil iz pokrajinske organizacije SSJ ter skuša z nekaterimi prijatelji združiti nezadovoljne pristaje v novo socialistično frakcijo.

— V proslavo 350 letnice mučeniške smrti Matije Gubca bo v nedeljo dne 18. februarja ob pol enajstih v kinu »Matice« (Kongresni trg) zgodovinsko predavanje o kmečkih puntih. Predavanje bodo pojasnjevale številne sklopične slike. Vstopnine ni.

— Naslovljanje pism v inozemstvo. Naši konzulati so potom ministrstva zunanjih zadev zaprosili ministrstvo za notranje zadeve, da po svojih organih čim prej obvesti ljudstvo, da morajo biti naslovi pism, namenjenih v inozemstvo, zelo natančni. V poslednjem času so se namreč dogodili slučaj, da precej pism ni moglo biti dostavljenih. Naslov naj razen imena mesta in države vsebuje tudi označbo dotične pokrajine.

— Izpit katehetov. Beograjski listi poročajo, da je ministrstvo prosvete izdalo naredbo, da se morajo veroučitelji srednjih in strokovnih šol prijaviti za izpit iz veroučstva potom šolskih ravnateljev neposredno na ministrstvo prosvete.

— Razpis službe upravitelja Belfa. Finančno ministrstvo je razpisalo službo upravitelja državnega posveta Belfe. Prošnje je vložiti do 1. marca pri generalni direkciji državne imovine.

— Za izselence v Ameriko. Generalni izseljeniški komisariat v Zagrebu pozivlje v svrhu evidence, za katero štejele je nova kvota izseljenikov za leto 1923—24 že obremenjena, vse one, ki imajo izseljeniške potne liste za Zedinjene države severnoameriške, a doslej iz kateregakoli vzroka še niso odpotovali, da te pobotnice vrnejo pristojni oblastvom, ki jih bodo dostavili generalnemu izseljeniški komisariatu v Zagrebu zaradi opreme s posebno ključavo povodom odobrenja nove kvote za proračunsko leto 1923—24. Vsi zainteresirani se opozarjajo, da se tega v lastnem interesu drže, ker brez te ključave ne bodo mogli dobiti ameriške vize, oziroma ne bodo prepušteni preko meje naše kraljevine.

— Generalni izseljeniški komisariat objavlja nadalje, da se dogaja, da nekateri naši izseljenci ne morejo dobiti izseljenškega potnega lista za Zedinjene države severnoameriške, ker je kvota že izčrpana, in da so zaradi tega izpremenili smer potovanja, in sicer v Južno Ameriko. Ko so dobili v naši državi potne liste za te kraje, in prišli tja, so se zaprosili pri tamšnjem našem zastopniku, naj se jim izstavi potni list za Zedinjene države severnoameriške z motivacijo, da imajo tam srodinike in večjo možnost zaslužka. Na ta način so se hoteli po ovinkih preseliti v Zedinjene države in se tako izogniti obstoječim predpisom za useljevanje v te države. Zaradi tega se vsi izseljenci v lastnem interesu opozarjajo, da naša zastopništva v inozemstvu (konzulati) ne bodo ustregla takim prošnjam, ako še dotična stranka ni najmanj eno leto nepretrgoma nahajala pred prepuščitvijo v Zedinjene države severnoameriške v Kanadi, Novi Fundlandiji, na Kubi, v Mehiki ali v državi Centralne ali Južne Amerike ali pa na sosednjih otokih.

— Razne tatvine. Na državnem kolodvoru v Sisku je nekdo ukradel zastor z okna železniškega voza. — Tereziji Stek-bilno 1000 kronam gotovine. — Ročno torbico je izgubila ali pa je bila ukradena delavki tobaka tovarne Bajdi Marilj. V torbici je bilo 4000 kron. — V neki ljubljanski gostilni je bilo ukraden nekaj obleke Antona Jerančiča in Antona Mekincu. — Nekdo je vlomil v stanovanje Martina Polacka in mu odnesel srebrno uro in 1000 kron.

— Človeški dihurji. Neznani zilkovci so se spravili v kurnik posestnika Ivana Tavčarja na Rebrl in mu odnesli precej perutnine. — 4 kokoši so bile ukradene Turkovi Marjeti v Ljubljani.

— Deložiranje pod staro lipo. Da stanejo dandanes ljudje v vazonih, barakah in celo v kakšnih šupah, to smo že nekako vajeni, da bi se pa kdo nastanil na primer kar pod staro lipo, ki stoji pod milim nebom, to je pa za dandanašnje, četudi hudo stanovanjsko mizerijo vseeno nekaj novega in nečuvenga. In vendar je resnica, in sicer se je to zgodilo na Rimski cesti nekemu ubogemu dvorju z dvema malima otrokoma. No, to je pač krasno zrcalo »usmiljenosti« dotičnega hišnega gospodarja. — Brez komentarja.

— Mariborske vesti. Te dni se je pod predsedstvom vsiljega šolskega nadzornika dr. Poljanca vršila prva seja pripravljene odbora za pomladi Rdečega križa. Za predsednika te nove institucije, ki si je naredila kot glavno nalogo, čuvati nad zdravjem otrok, je bil izvoljen mestni šolski nadzornik Fink. Društvo bo prirejalo poudarne družinske sestanke za starše. — Naveden gradbene loterije za predloženo stavbni načrt je bil na željo, izraženo z raznih strani, podan na 26. t. m. Mariborski in celjski trgovci se nameravajo obrniti na upravo

južne železnice zaradi uvedbe direktnih tovrstnih vlakov, ki bi vsaj enkrat na teden vozili iz naših krajev preko Zagreba v hrvaške in srbske pokrajine. Da se ta ideja udeleži, je pričel trgovski gremij zbirati potrebne statistične podatke. — Ker se je v zadnjem času zelo razpasla navada, da kolesarji, posebno pa naši obrtni valenci z vozički uporabljajo namesto blatnih ulic raje pločnike in pešpota ter tako nadlegujejo in celo ogrožajo pasante, je izdala policija svojim organom nalog, da postopajo proti vsakomur, ki bi kršil cestni red. — Pri pretepu, ki je nastal med fanti v Mejni ulici, je neki Ivan Nipič svojega brata Antona, ki se ne strinja z njim glede političnega mišljenja, tako udaril s kolom po glavi, da ga je moral voz rešilnega oddelka prepeljati v javno bolnišnico, kjer pa je za dobljenim poškodbam podlegel. Ivana Nipiča so zaprli.

— »Straža« napada dr. Kukovca, ker se je zavezal za zaprte osumljenke napada na Cirilovo tiskarno. Nadalje napada tudi policijskega komisarja dr. Strnada, mu izraža nezaupanje in zahteva njegovo odstranitev iz Maribora, ker je bil še do pred kratkim organiziran v »Orluni«.

— Prvo porotno zasedanje pri celjskem okrožnem sodišču se začne 5. marca. Zato zasedanje so že izrečani porotniki in njih namestniki.

— Z okoliške občine celjske. Celjska okoliška občina je kakor znano nezadovoljna in vendar se meni jako malo za popravilo cest. Tako imajo stanovalci v Zavodni in Cretu take ceste, da si jih niti v Turčiji ne najde. Sem in tja pripeljejo kak voz pepela iz kemične tovarne ali tudi kak voz slabega gramoza, a da bi se blato pograbilo, zato nimajo skrb. Dobro bi bilo, če bi si gospod župan Hraštnik sam ogledal ceste in pota ter bi nekoliko pomagal, da ne bi stanovalci hodili po blatu in lužah v svoja stanovanja.

— Pošta Slivnica pri Celju se je preselila v kraj Gorica. Zaradi tega se je dostava nekoliko preuredila. Dostava se vrši v Mali Gorici h. št. 45 in 22 ter v Sv. Urbanu h. št. 1 in 2. Nadalje bo dobivali celjski pismonošci v Voglajni poštne pošiljke h. št. 4 do 8, v Selhi h. št. 18 in v kraju Slivnica in Sv. Janez izzemski nedelje.

— Aretacije. Zaradi prepovedane vrnitve v Celje je bila oddana v zapore celjske okrajne sodnišnje Angeli Kurnik iz Trbovelj. Jettik Maks Koren je prišel še s seboj v zapor zlat prstan z zelenim kamenčkom, najbrže ga je kje ukradel. — V Celju se je pojavil neki Dimitrij Kočević iz Sarajeva, ki je ukradel v Mariboru mehanikaru Alojziju Wudlerju dvokolo. V Celju se je izdal za imenom Mile Ličanin. — Aretirali so še enega pučka Karola Sanenarja, ki je okradel svojega sestanovaleca Franca Paja. Naznanil je svoje ime napačno kot Karel Jazbinšek. — Zelo nevarnega tatu so prijeli, Jožefa Meline iz Creta pri Celju. Radi raznih tatvin se ga je že zasledovalo od leta 1920. On je tudi nevaren človek, ker grozi z napadi. Spravilo se ga je na varno v zapore celjskega okrožnega sodišča.

— Beg deklice-begunka. Od posestnika Janeza Medveda iz Zg. Ponikve je neznan kram pobegnila 13 letna Marica Šarič. Deklica je doma iz Pulja in se je prej nahajala v begunskem taborišču v Strišču.

— Pustnihi krofci si je želel neznan zilkovec, ki je ukradel v Zidanem mostu iz vagona 85 kg težko vrečo moka, vredno 2550 kron.

— Rad bi bil detektiv. V Zagrebu so aretirali Ivana Gačiča iz Brezice, ki se je v neki zagrebški gostilni izdal za detektiva. Mož je bil celo tako korajžen, da se je izdal za brata tamosnjega redarstvenega nadzornika Martinjaka.

— Nova pošta. Dne 10. septembra 1922 začasno zatvorena pošta Puconci v Prekmurju prične z 12. februarjem t. l. zopet poslovati z novim imenom »Puconci« , v prejšnjem obsegu in s prejšnjim poštним okolišem. Pošta Puconci bo imela kratko zvezo v tednu in sicer ob ponedeljkih, sredo in sobotah k vlakom na progi Murska Sobota—Medoš, ob torkih, četrkih in petkih pa po poštnešni služi na pošto v Murski Soboti. Krajevna in selska dostava se bo vršila kakor pred ukinitvijo.

— Velike tatvine v delavnici državne železnice v Zagrebu. V poslednjem času je zmanjkalo iz zagrebške delavnice precej kovinskega materiala. Dolgo niso mogli priti na sled tatvov. Končno se je policiji posrečilo izslediti celo tatvinsko družbo, ki je bila oddana v zagrebške zapore. Škoda znaša okrog 500.000 dinarjev. Večino ukradenega blaga so našli.

— Plesati ni znal. V Bistrici na Hrvatskem so kot običajno plesali tudi v nedeljo večer. V krčmi sta se znašla dva stara sovražnika Vlastović in Sučić. Da bi svojemu nasprotniku nekoliko ponagajal, je Vlastović podkupil cigane, da so svirali same valčke. Svirali pa valčka ni znal plesati in je radl tega s svojo »dvevojko« odšel. Ko se je pa Vlastović vračal domov, ga je Suvič zabolal z nožem.

— Misli je, da je bila planja. Zagrebško sodišče je te dni razpravljalo proti 20letnemu Ivanu Markušiču, ker je oropal vdovo Maro Miljenović. Obdolženec se zagovarja, da je videl vdovo, ko je v neki gostilni pila »likof« , po dobro sklenjeni kupčiji. Ko se je pozneje vračal domov, jo je našel ležati v cestnem jarku. Domneval je, da ima pri sebi precej denarja, ki bi ga ji kdo utegnil ukrasti. Radi tega je stopil k njej in ji vzel listnico, v kateri je bilo nekaj čez 12.000 K. Pri tem je balje imel namen denar drugega dem povrniti. Toda to so orožniki preprečili, ker so ga že na vsehodnji aretirali. Sodišče pa temu lepo zamisljenemu izgovoru ni verjelo in ga je obsojilo na pet let ječe.

— Nenavaden obisk v šoli. V selu Naruti blizu Belovarja se je zgodil slučaj, da je med odmorom prišel v šolsko poslopje stekel pes, ki je ugriznil tri otroke. Večjo nesrečo je preprečil učitelj, ki je psa zapodil iz šole. Otroci so bili oddani v Pasturev zavod v Zagrebu.

— Tatvina tobaka. Za firmo Gjuric v Vukovariju je peljal neki voznik za 127.000 dinarjev tobaka. Med potjo so se mu polomile sani. Prišljen je bil tobak razložit. Medtem pa, ko je on popravil sani, so prišli trije cestni roparji in so mu ugrabili precejšnjo množico tobaka in cigaret v skupni vrednosti 13.123 dinarjev. Orožnikom se je posrečilo krivce izslediti. Predani so bili osljeskemu sodišču.

— Micka... nič plačala. Micka je bila uslužbena v neki zagrebški kavarni kot blaginčarka. Lepega dne je dobil še obvestilo, da je Micka hudo zbolela. Ker je pa le dolgo časa ni bilo, je poslal k njej prodajalko slaščic. Veliko je bilo njeno začudenje, ko ji je gospodinja povedala, da je Micka že pred par dnevi odšla k svojim

staršem v Celje. Omenjena prodajalka ji je baš nekoliko dni pred njeno obolostjo posodila 5000 kron. Razen nje pa je vesela Micka »napumpala« še dve svoji kolegini in plačilnega natakarija.

— S črnilom je bil oblit. Neki bančni uradnik v Splitu je nesei precejšnjo vsoto denarja v svojo banko. Med potjo ga je balje nekdo napadel in mu pobral vse denar. Napadel ga je na ta način, da mu je zabrusil v obraz precejšnjo množico črnila. Ker ni mogla policija krivca izslediti, je padel sum na uradnika samega. Prišel je pred poroto, ki ga je oprostila.

— Turške brivnice. Med brivskimi delodajalci in pomočniki v Novem Sadu vlada še vedno spor glede plače. Da bi delavci vsled štrajka ne trpeli, so otvorili pomočniki provizorične brivnice v treh novosadskih kavarnah.

— Nad bolnišnico se je spravil. V sled prevelikega pijančevanja se je učitelj v Gački v Hercegovini zmračil um. V ponorelem stanju je šel s sekuro v roki v mestno bolnišnico, kjer je začel na vse pretege razbijati. Iznenadeno služničad se je rešila v kuhinjo. Končno se je nekaterim strežnikom posrečilo besneža ukrotiti.

— Visokošolske podpore. Mestna občina v Sarajevu je nakazala visokošolcem v letih 1922 in 1923 250.000 Din podpore.

— Obsojeni morilec. Okrožno sodišče v Sarajevu je obsojilo M. Saviča iz Vasegrada na smrt. Savič je ubil nekega kmeta in ga oropal večje vsote denarja. Prvotno ga je sodišče obsojilo na 6 mesečno ječo, ker je upoštevalo njegovo pianost kot olajševalno okolnost. S tem pa se ni zadovoljilo vrhovno sodišče v Sarajevu in je za ukazalo obnovev postopanja.

— Skozi dimnik so prišli trije razbojnik. V hišo Marije Devčić v Gospiću. Njo in neko drugo kmetico so do nezvesti pobili, nakar so začeli stikati po boljših stvarih in denarju. Orožnikom se je posrečilo dva izmed razbojnikov izslediti, tretji pa je pobegnil.

— Nov dnevnik v Splitu. Splitški tednik »Jugoslovenski Narod« izhaja s 15. t. m. kot dnevnik. Sedaj izhajajo v Splitu trije dnevniki: »Život«, »Nova doba« in »Jugoslovenski Narod«.

— Najdena zaloga zlata. V Dubrovniku so našli precejšnjo množico zlata in srebra. Oblast je mnenja, da je denar iz blagajne Pflanzner-Baltina, ki jo je ob preobratu izročil dubrovniškemu Narodnemu svetu in ki je pozneje izginila brez sledu.

— Kolonizacija južnih delov države. V sredo so v ministrstvu za socialno politiko konferirali zastopniki vseh ministrstev glede kolonizacije južnih delov države. Od ministrstva za notranje zadeve se je zahtevala dovoljna zaščita novih naselencev.

— Čevlje kupujte od domačih tovarni. Tvrde Peter Kozina & Co., z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in nalcenjši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

Novosti iz Primorske.

— Naši Istrani pred poroto. Dne 14. t. m. se je pred tržaško poroto pričel proces proti 15. Marežigancem radi dogodkov, ki so se odigrali v Marežigah na dan državnozbornih volitev 15. maja 1921. Tedaj se je, na kratko povedano, zgodilo sledeče: Omenjena dva dne so se zbrali marežiganski volilci pred šolo, kjer je bilo volišče. Glasovanje bi se moralo pričeti okrog 10. ure. Kmalu po tej uri pa je prišlo v Marežige 11 fašistov iz Kopra. Razgrajali so po vasi vpijoci: »smrt suženjem« in »ven s tuje!« Volilci so to mirno gledali in komaj čakali, da oddajo svoj glas za narodno stvar. To je fašiste razjarilo, ker so videli, da na ta način ne pride do pretepa. Korajžni kakor so, so stekli za bližnji zid in pričeli na mirne volilce streljati. Množice, med katero je bilo tudi precej žen, se je polastila panika. Ženske so pričele bežati, moški in fantje pa so pograbili kamene, da bi se na ta način rešili morilcev. Fašisti to videč, so se spustili v divil beg. Na mestu so pustili 3 mrtve in enega ranjenca. Toda druga dne je pridrla v vas pomožena tolpa fašistov, ki se je hotela za izgube prejšnjega dne maščevati. Ubili je bil Slovence Josip Sabadin in polovica vasi Čezarji je postala žrtev plamenov. Sedaj pa ima besedo sodišče, ki naj krivce kaznuje in da vsaj moralno zadoščenje onim, ki so postali žrtev zločina neodgovornih elementov. Toda to se ni in se ne bo zgodilo. Na zatožni klopi sedijo oni, ki so v silobramu hoteli rešiti življenje sebi, svojim ženam in nedolžnim otrokom. Medtem pa je predsednik koj v začetku razprave posajni, da so fašisti v smislu amnestijskega dekreta od obtožbe oproščeni, ker so izvršili svoj zločin radi političnih dogodkov in v nacionalne svrhe. Zagovornik Slovencev dr. Zennaro je predlagal, naj se isti dekret uporablja tudi v prilog Slovencev, toda sodni dvor se je po polurnem premišljevanju, kako bi se boljše izmazal, priključil mnenju javnega zagovornika, ki je povdarjal, da bi tak sklep pomenil udarec v obraz zakonu, kajti Slovenci vendar niso nastopali v italijanske nacionalne svrhe. Pustimo razmotrivanje o tem sklepu in vprašajmo se rajši, ne bi li nekulturni Culukafri stali na strani onega, ki se je po-lužiti silobrama, da reši svoje najvišje dobro—življenje? Kakor nam priča preganjanje slovenskega jezika iz sodni, da italijanski sodniki ne poznajo načela o neposrednosti zasliševanja in proste ocene dokazov, tako nam priča ta razprava, da nimajo ali nočejo imeti pojma o neodvisnosti sodišč. Toda oni vse to znajo in marsikateri to tudi čuti ali obenem ve, da gre zahteva nacionalistov za tem, da službi sodišče njihovuemu cilju — uničenju slovenskega življa na Primorskem.

— Kontrola občinskih uradov. Goriški viceprefekt je odredil preiskavo glede poslovanja občinskih uprav v Solkanu in Mirnu, ki imajo komunistično večino. Ker o kakih nerednostih ni nikomu ničesar znane, je to le preteza, za katero se skrivajo drugi nameni. Priprčani smo, da bodo teji kontroli sledila še druga nadlegovanja naših občin.

Iz društvenega življenja.

— Predavanje o Pasteurju v društvu »Soča«. V soboto 17. t. m. predava v salonu pri »Levu« gospa dr. Amalija Simec, šefi bakteriološke stanice v Ljubljani o temi: »Pasteurjevo delovanje in pomen za človeštvo«. Odbor opozarja svoje člane, prijatelje in drugo cenjeno občinstvo, naj ne zamudi ugodne prilike, seznaniti se z delovanjem enega za človeštvo najzslušnejših mož. Začetek ob pol devetih. Vstop prost. — Po predavanju poje oddelak pevkega zbora 212.

Gospodarstvo.

Propadanje nemške industrije.

Nemčija je bila znana že pred vojno kot država z najbolj razvito industrij v Evropi. Njena tehnika je dolgo časa dominirala nad vsemi drugimi proizvodi ter je konkurirala z vsem svetom.

V prvih povojnih letih je bil položaj za nemško industrio kljub temu, da je bila Nemčija v vojni premagana, nad vse zadovoljiv. Njena konkurenčna sposobnost je vsled zmanjšane vrednosti marke v inozemstvu silno narasla in pričela resno ogroziti sosednje industrijske države. Tako je českoslovaška industrija začasno podlegla nemški, kajti nemški industrij je plačeval mnogo ceneje delovno silo kakor pa češki. Poleg tega je imela Nemčija še stare, zelo ceno nakupljene zaloge surovin, česar v drugih državah ni bilo. V sled tega so bili proizvodi tako poceni, da je vse tekmovalo pri nakupu nemškega blaga. Ako ne bi tedaj izdale države raznih predpisov v svrhu zaštite lastne domače industrije, bi ta marsikje podlegla tako popolnoma, da bi si dolgo ne mogla opomoci.

Vsled pritiska reparacij je bilo nemško državno gospodarstvo zelo oslajeno. Inflacija je narasla od dne do dne in vzporedno z njo se je zmanjševala kupna moč nemške marke. Štasega so se proizvajalci predpogaj v Nemčiji tako poslabšali, da so njeni industrijski proizvodi večinoma preslegli svetovno pariteto. Na ta način se je konkurenčna sposobnost Nemčije silno zmanjšala. Da pa bi se zamogla vseno vzdržati na površju, je pričela proizvajati slabše blago, kar je sicer pocenilo produkcijo, ni pa več zadovoljilo kupcev, ki so bili do tedaj vajeni dobivati iz Nemčije prvovrstno blago. To je naravno povzročilo, da se pričela inozemska naročila izostajati ter da je nemški izvoz stopnjevalje padal. Dotični je izvozila Nemčija leta 1913 n. pr. še 864.000 t tekstilnega blaga, ga je izvozila leta 1922 samo še 130.000 t. Enako nazodovanje je opaziti pri vseh drugih nemških industrijskih proizvodih. Pa tudi poljedelstvo je padlo na skoro polovico onega pridelka, ki ga je pridelala Nemčija pred vojno.

Kakor je videti, produkcija v Nemčiji rapidno pada, ne samo z ozirom na kvantiteto, temveč še mnogo bolj z ozirom na kvaliteto. Sedanji nevdružni politični položaj v Nemčiji ne pripušta nikakega upanja na izboljšanje. Ako bodo sedanje razmere trajale še nadalje, je možno, da se nemška industrija izčrpa do dna in jo potem ne bo možno tako brzo spraviti na noge. Brez dvoma pa je, da bi tako gospodarsko uničenje ne pomenilo nesreče samo za Nemčijo, temveč za vso srednjo Evropo, neugodno pa bi to uničenje občutia sploh vsa Evropa, deloma tudi ostali kontinenti.

— Nov gospodarski list v Srbiji. Kakor doznavamo, nameravajo izdajati pridobitni krogi v Sabcu nov gospodarski list pod imenom »Podrinska obnova«. Prva številka izide 20. t. m. List bo nadstrankarski, deloval bo v Sabcu v cilju ekonomske obnove in gospodarskega napredka Odrinja, tega nakulturnešega kraja ožje Srbije, ki je v vojni zelo mnogo pretrpel. — List bo prinašal tudi gospodarske ilustracije; polletna naročnina znaša 30 Din.

INDUSTRIJA.

— Tečaj trboveljskih akcij v Franciji. Trboveljske akcije notirajo na pariški borzi 225 francoskih frankov. Ta tečaj je mnogo višji, kakor ga pa imajo trboveljske akcije na Dunaju. To veliko razliko je razlagati na ta način, da se nahaja na pariški borzi zelo malo akcij trboveljske premogokopne družbe.

— Italijanska tovarna tobaka v Zadru. Italijanska vlada je odredila, da se zgradi v Zadru tobakna tovarna. Ker je položaj v Zadru vsled mirovnih pogodb zelo nezadovoljiv, meni italijanska vlada, da se bo s to ustanovitvijo zelo zmanjšala brezposelnost v Zadru. Tovarna bo zalagala konzum Zadra, Lastova in onih grških otokov okoli Roda, ki so jih Italijani odvzeli Turkom leta 1911. v vojni za Ljiljo.

TRGOVINA.

— Izboljšanje trgovinskih zvez z inozemstvom. V svrhu izboljšanja trgovinskih zvez naših trgovcev z inozemstvom se bodo v najkrajšem času ustanovili v naši državi trgovski biroji in združbe bodo delovale za zblizanje naših trgovcev z trgovskimi podjetji v Franciji, Italiji, Angliji, Českoslovaški in drugih državah.

— Tržne cene v Mariboru dne 15. februarja 1923: goveje meso I. vrste 17, II. vrste 16, III. vrste 14; telečna I. vrste 19, II. vrste 17,50; prašičje meso 22,50—28, saho 37,50, črevena mast 30, slanina 35—37, papricana slanina 70, prekajena slanina 35 do 38, mast 40, prekajeno meso 35—40; konjsko meso I. vrste 9, II. vrste 8 Din za kilogram. Konjske kože 1 komad 175 Din; goveje kože 17,50—18—75, telečje 17,50 do 19, svinjske 9, gornje usnje 100, podplati 100—140 Din za kg. Kokoši 1 komad 40 do 50, gosi 60—90, zajci večji 7,50 Din. 1 liter mleka 4,50—5 Din. 1 kg surovega masla 52 Din, 1 jajce 1,75—2 Din. 1 liter novega vina 7—9, starega 12—14 Din, 1 liter žganja 20—25 Din. 1 kg belega kruha 7,50, črna 6,50 Din.

— Položaj na svetovnem žitnem trgu. Vsled zasedbe Poruhra je nastal v srednjeevropski žitni trgovini zastoj. Cene posameznih predmetov so začele zelo varirati. Te razmere motijo poslovanje tudi v Ameriki, kjer se položaj na žitnem tržišču vsak dan poslabša. Zato se je pojavila tudi precejšnja nezaposlenost pri transportnih podjetjih, kjer je opaziti veliko nadponudbo tonaj. Tendence na svetovnem tržišču je postala čvrstejša, kar so nibrž povzročile politične razmere v Orijentu. Stanje posetve v Severnoameriških Združenih državah je nekaj boljše kakor srednje vrste ter upajo, da bo bodoča žetev izpadla kljub zmanjšanim posejanim površinam prav dobro. Iz Argentine prihaja obilo pritožb vsled prevelike vročine in suše, vsled česar bo izpadla koruzna žetev mnogo slabše, kakor se je prvotno računalo. Poročila iz Indije so zelo povoljna; ravno tako presojajo v Evropi bodočo letino vsled izredno mlike zime zelo optimistično. Cene žita so na vseh svetovnih tržiščih ustajevale. V tem delu edino Avstrija izjemo, kjer cene polagoma padajo.

— Uvoz sladkorja v Švico. V pretečenih dneh je bilo natovorjeno na moravskih kolodvorih 200 vagonov švicarskega sladkorja, ki je prodan v Švico po ceni 270 K za metriski toset. Dosedaj je kupovala Švica po večini samo rafiniran sladkor.

— Draginja na Madžarskem. Meseca februarja so narasle cene v Madžarski za 15,5%, tako, da je danes v Madžarski življenje 325krat dražje, kakor je bilo v mirnem času. Meseca januarja je bilo življenje samo še 81krat dražje, kakor v mirnem času.

— Angleška zunanja trgovina. Po uradni statistiki je napredovala angleška zunanja trgovina meseca januarja zlasti pri izvozu premoga (posledica zasedbe Poruhra po Francozih). Izvoz premoga je znašal meseca januarja približno 6 milijonov ton več kakor pa januarja 1922. Tudi vse ostali izvoz je dosegel sedaj najvišjo točko od januarja lanskega leta sem. Vse eksport je znašal, izvzemši premog 70.938.908 funtov šterlingov. Tudi uvoz izkazuje precejšen porast ter znaša 99.699.866 funtov šterlingov, to je 23 milijonov funtov šterlingov več kakor v odgovarjajočem mesecu lanskega leta.

PROMET.

— Svobodna luka v Solunu. Specijalna komisija v grškem ministrstvu zunanjih poslov je izdelala načrt konvencije o naši coni in Solunu. Predlog je bil izročiti ministru Aleksandru, ki je priobčil našemu poslaniku Balogdžiću pogoje grške vlade zaključila konvencije o svobodni coni v Solunu.

— Povečanje železniškega parka v Českoslovaški. Čsl. prometno ministrstvo je razpisalo licitacijo 200 osebnih in 10 tovrstnih vagonov.

DENARSTVO.

— Vrednost zlatega napoleona. Finančni minister je določil, da se zaračunava pri plačevanju taks itd. vse pristojbine, ki se glase na dinarje v zlatu tako, da se plača za dvajset zlatih dinarjev en napoleon.

— Kovanje zlatnikov v Českoslovaški. Českoslovaška vlada je predložila parlamentu zakonski predlog o kovanju dukatov. Ako bo ta zakonski predlog sprejet, se bo českoslovaška valuta vsakokrat stabilizirala. Vsled vojne je bilo zlato zamenjano s papirjem in uvedba zlata valute je tudi sedaj nemogoča, ker bi zlato takoj izginilo iz prometa, deloma vsled težaviranj doma, deloma pa vsled popraevanja v inozemstvu. Zato se bodo izdajali dukati kot trgovski denar, ki ga bo mogel vsakdo kupiti, ne bo pa zakonito plačilno sredstvo. Ta dukat bi bil težak 349 gramov ter bi njegova zlitina sestajala iz 986 in ene devetine zlata in 13 in osm devetih bakra, iz kilograma te zmesi bodo nakovali 286.459 dukatov, iz kilograma čistega zlata 290.494 dukatov.

— Novi bankovci Českoslovaške. Českoslovaška državna uprava namerava v teku prihodnjih let vzeti nekatere svojih bankovcev iz prometa in jih nadomestiti z drugimi. Vzrok tej izpremembi je namen, označiti že na zuna z vedno večjim formatom bankovca tudi večjo njegovo vrednost. Nadalje namerava nadomestiti one bankovce, ki se v prometu niso obnesli, s boljšimi. Zamenjali se bodo predvsem 50, 20 in 10kronski bankovci, ki bodo vzeti sukcesivno v letih 1923, 1924, 1925 iz prometa. Enokronske bankovce bodo nadomestili z kovinastimi kronami in istotako sukcesivno vzeli iz prometa.</

Roman:

Lucifer.

Nasilniki Evrope so dosegli višek svoje moči. Da je bila vojna igra popolna, so namreč pritegnili še ostale države v svoja gorišča: zaplamtela je vsa zemlja.

Vojni moloh je žrl. Zrtvovali so mu imetje, srečo in življenje ljudi. Ljubezen, kolikor jo je še bilo med zemljani, je zginjala in njeno mesto je zavzemalo skrajno sovraštvo. Posamezni človek-ljubi so sicer nastopali proti krvološtva nasilnikov, toda morali so svojo držnost plačati z življenjem. Nekdo pa je bil, ki mu niso mogli do živga.

V Sarajevu je hipno nastopil vitez moj, zagorelega, resnega obraza in jasnih, plamtečih oči. Govoril je po raznih javnih zbirališčih, obsojalno blazno vničevanje človeštva. Ljudje vseh narodnosti so ga umeli in vsem je bil znan, da si nihče ni vedel, kje in kdaj ga je videl.

»Bratje in sestre!« je vzklikal. »Nasilnik je pozabil na svoj božanski izvir in postal žival. Nasilnik je postal slabše, kakor je žival. Zverina ne more med svojim rodom, dočim nasilnik davi lastne šibkeje brate. Žival je in piše, kolikor neobhodno potrebuje za svoj obstoj, nasilnik pa neprenehoma hlasta živalske lešine in požira omamljive pijače do onemoglosti. Žival se spojno združuje le v od prirode določenem času, nasilnik se pa noč in dan valja v mlakužah demoralizacije. In ta nasilnik hoče biti gospodar vas in vaše zemlje!

Nasilnik vam s svojim neizmernim egoizmom pripravlja pogin. Po pokrajinah države gospodari meč z vsemi svojimi uničujočimi spremljevalci. Predramite se in vstanite! Se je čas, da odvrnete propast, ki vam preti.

Bratje in sestre! Očistite svoja srca plevela — in vse sile veselstva so vam na razpolago. Pomagajte svojim trpečim bratom — in rajsko srečo doživite že na zemlji. Zavedajte se, da ste del Boga — in konec bo vsaki tiranski oblasti nad vami...«

»Kdo je?« so povpraševali mnogi, a noben ni vedel odgovora. Le posamezni prosvetljeni so vedeli, da je Lucifer, da je svetlošč. Naposled je prišel Iskanjot in ga je izročil morilcem.

Obesili so ga, vendar je drugi dan po usmrtitvi zopet govoril zbranim ljudem. Ustrelili so ga in zopet obesili. Po njegovi trikratni usmrtitvi v Sarajevu, je nastopil v Pragi. Po usmrtitvi v Pragi, je prišel nazaj v Sarajevu. Dalje so ga večkrat videli v Beogradu, v Zagrebu, v Ljubljani ob Savi in Drini, ob Donavi in Plavi. Večkrat so ga usmrtili, a takoj za tem je zopet govoril na drugem kraju.

Osebe višjih avstrijskih krogov so trepetale pred njim. Vedele so, kdo je. Vedele so, da ga ni mogoče uničiti. Dalje so tudi vedele, da to zagonetno bitje lahko z enim trenom očesa uniči vse ustroj. Zakaj tega ni storil, je tajnost vesoljnosti. Nekaj je pa vendar ukrenil: kedar so ga usmrtili, je Avstrijo zadel velikanski poraz na bojišču.

V Ljubljano je došel večkrat. Privrati je govoril internancem na gradu. Pri odhodu Kromarja, kovača iz Radolice, je proti nasilniku navduševal mladino in slovenske vojske. Zaprti so ga, a noč je moža odnesla doli na jug.

Pozneje je zopet prišel. Udeležil se je tajnega sestanka rodoljubov in sestanka siromašnih obupancev. Prijeli so ga, vkovali v najtežjo verigo, ki so

jo imeli v zaporih, in ga odvedli na Suhi bajer. Ko so zapiti Nemci hoteli naperiti puške proti njemu, je zmajal z rameni in veriga je odletela v goščavo. Stegnil je roki in iz njegovih prstov so šinili žgoči magnetični žarki. Ozrl se je za bežimim vojaštvom in žarki so zavzeli obliko plamena, ki je v širini napolnil celo stisnjeno drago. Pogledal je navzgor pod sinje obnebe in plamen je segel v obliki mističnega trikota čez vrhove bližnjih strmin ter se naposled razplnil v brezskrajnost.

Tri tedne pozneje je prvi oborožen srbski vojak stopil na tla našega mesta.

Teorija o raku.

A. Lumière je pravkar obelodanil »Théorie Colloïdale de la Biologie et de la Pathologie«, ki naj bi je poznal vsak biolog in patolog (J. des Dabats, 1. februarja 1923). Nežive, neorganične stvari so kristaloidne; živa bitja pa so koloidalna ali klejasta. Omenjeni lyonski zivotoslovec je mojstrski predložil dejstva življenja in koloidologije. Iz obilice zanimivih poglavlji si oglejmo podmeno glade raka.

Raziskovanja o tej bolezni so doslej z gotovostjo dognala samo sredstvo, s katerim se rak izzove. To je že napredek, vsaj za preprečitev. Rak se pri-sadi ne z »rakotvornimi« mikrobi, temveč z iritacijo, z zdraženjem. Zakaj se rak najraje razvije na poškodovanih in zaraslih mestih? To je namreč neovržno dejstvo, da si tupatam nastani to zlobno ulje tudi v pravilnem staničevju. Najčiste nastane rak na starih opeklinah, na brazgotinah, ki so bile na novo ranjene. Trije glavni pogoji za kancerizacijo so torej: tvoritev obrunkastega

tkiva, zastarelost obrunka in drugotna poškodba. Staničje v obrastku pa postaja bolj in bolj kompaktno, se nezadostno hrani ter nima dosti odporne sile. Če bi obstajal bačil za raka, bi se vsekakor laže ustalil na ozledenem obrasleku nego na zdravem, normalnem staničju, ki krepko vzvratno deluje. Toda rakovega mikroba niso mogli zaslediti, potemtakem je treba prebiti brez hipoteze okuženja. Kako pa naj si v tem slučaju zamislimo vso stvar?

Znano je, da se sestavine stanic tem težje obnavljajo, čim bolj so diferencirane. To nam izpričuje razvoj zametka. V prvih 15 dneh po spočetju poveča človeško jajčece svoj prvotni obseg 125.000 krat. Ker je embrijonova tkani-na malo razlikovana, se naglo množi. V sledečih osmih mesecih in pol pa zraste samo 4000 krat večja. Odkod ta razlika? Stanice postajajo namreč raznotere, se specializirajo, rasto po številu, veliko manj pa se večajo po razsežnosti.

Zmožnost pomnoževanja hitro pomenja: čim je životinja dovolj razvita, pade ta sposobnost skoro na ničlo. Slehera stanica, ki je ranjena, se nadomesti z brazgotinastim, spojinim staničjem. Praznote, nastale v celularni aristokraciji, se izpolnijo s celicami nižje vrste, ki se kaj urno piodijo. Razen tega te poslednje, manj vredne stanice več ali manj dušijo sosedne, razvite stanice, ki so tako potisnjene v embrionarno stanje ter se kot take bujno množijo. Nobeno staničje ne premore take zavodne sile, kakor jo ima rak. Tu pa nastopijo koloidi.

Da se more ključa stanica razdeliti, so morali pač koloidi (t. j. klejevina, katera jo tvori) doseči izvestno zrelost. Nastane neka stopnja flokulacije, floku-

lat pa, poslej nepotreben, se mora izločiti in klejasti prebitek se mora s hrano rekonstituirati. Toda v gostem brazgotinskem staničju, ki počasneje živi, zori koloid prav polagoma. Radi tega se na zastarelih obrunkih rak najlaže razpase. Enako na starih in ozledenih (traumatiziranih) brazgotinah. Gre za to, da se osvobodé brazgotinske stanice, da se olajša in vzpodbode njih prehrana, zbog tega se množijo, in to je rak.

Zanimiva podrobnost. Pri Bašutih je bil rak neznan. Ko so Buri preplavili deželo, so prinesli dobrote civilizacije (beri: sifilizacije), alkoholizem in sušico. Brž nato se je pojavil rak, in sicer pogostoma... Da pobijamo raka, bi torej kazalo boriti se proti kapavici, proti pijanstvu in jetiki? Zdi se, da kajti rak razsaja tem huje, čim bolj divja avarija, gonokokcija, tuberkuloza itd.

Te misli so vredne preudarka. Vsaka nova ideja pomeni novo vrednoto: celo napačni zamisleki so že čestokrat dobro služili. Patologi pa naj preizkusijo Lumièreov nauk... Da draženje pospešuje raka, je razvidno iz tega, da so pri tej bolezni skoro vselej raznolike zajedavke... Semkaj sodi tudi Keithov spis »Evolutionary wounds« (evolučne rane), ki trdi, da je v odraslem organizmu mnogo brazgotin, nastalih iz pravičnega razvoja v embriogeniji. Mogoče so najstareše brazgotine v telesu prav one točke, na katerih se rak najprej razvije. Seveda je v takih primerih pogosto pravilneje govoriti o zlitju, o fuziji, nego pa o zarastku in pravem pomenu besede. Dr. Luč.

Darujte knjige za dobroščo mladino! Nabiralnik pred Prešernovim spomenikom.

Kamil Gabornau:

Akt štev. 113.

Roman.

(Nadaljevanje.)

»Čakajta me, prevarala sta me, za nos sta me vodila, zapejajala, nalagala, ogoljufala; le čakajta! Desetkrat mi bosta poplačala!

V trenutku je bil premislil vso vrsto verjetnih in neverjetnih možnosti.

»Brez dvoma,« je mrmral, »je šel ta človek z Gipsy pri enih vratih noter in pri drugih zopet ven; to pozna vsak otrok. Da pa sta uporabila ta način, je dokaz, da sta se bala, da jima kdo sledi, in če sta to mislila, nimata dobre vesti, torej...«

Prekinil je svoj razgovor, ker mu je vstala misel, da bi izprašal voznika, ki je morda vendar kaj vedel. V njegovo nesrečo ni hotel voznik, ki je bil videti prav slabe volje, ničesar vedeti ter poleg tega še tako sumljivo mahal z bičem, da se je zdelo Fanferlotu najboljšo, če se umakne.

»Vraga,« je premišljeval, »ali je voznik tudi v tej družbi?«

Kaj je mogel storiti ob tako pozni uri? Ničesar se ni domislil. Zalostno se je vrnil na Quai Saint Mihiel in najmanj pol dvanaajstih je bilo, ko je pozvonil pri svojih vratih.

»Ali je mala že prišla nazaj?« je bilo prvo njegovo vprašanje.

»Ne; pa tu sta bila oddana za njo dva velika zavilka.«

Hitro, z izredno spretnostjo je Fanferlot zavilka odprl, ki sta vsebovala tri obleke iz katuma, navadne čevlje, prav navadna spodnja krila in bele avbe.

Agent ni mogel zadržati nestrpne kretnje. »Vedno lepše,« je rekel, »sedaj se hoče ona preoblačiti; sedaj pa res ne vem več ne ven ne noter.«

Sicer si je, ko je prihajal s Faubourga Saint Martina, prisegel, da svoji ženi ne bo ničesar povedal o smoli, ki jo je imel; ko pa je bil zopet doma in postavljen pred to novo dejstvo, ki mu je zopet zmešalo vsa njegova domnevanja, so izginili vsi pomisleki njegovega samoljublja.

Fanferlot je priznal vse, svoje upanje, ki je bilo tako blizu izpolnitvi, svojo neverjetno smolo in svoj sum. In še dolgo sta bdela mož in žena, da se razgovorita o stvari, jo razjasnita z vseh strani in najdeta zadovoljivo razlago. Trdno sta bila odločena, da ne ležeta spat, predno se Gipsy ne vrne. Gospa Aleksandra je upala, da dobi pojasnila.

Ali pa se bo sploh vrnila domov? To je bilo vprašanje.

Toda Gipsy je prišla nekoliko po eni uri, ko sta bila zakonska že obupala, da jo še kdaj vidita. Kakor hitro je zazvonilo, se je skrll Fanferlot v temni kabinet in gospa Aleksandra je ostala sama v pisarni.

»Vendar ste prišli, ljuba moja, ali se vam ni nič pripetilo? V strašnih skrbih sem bila za vas.«

»Hvala lepa za vašo skrb,« je odgovorila Nina; »ali ni v moji odsotnosti nobeden oddal ničesar za mene?«

Popolnoma drugačna se je vrnila, kakor je bila odšla; pač je bila še žalostna, a ne več vsa potrta. Njena brezupnost zadnjih dni se je izpremenila, kakor je bilo soditi po kretnjah in svitu njenih oči, v plemenito odločnost.

»Tu sta paketa, ki sta bila oddana,« je odgovorila gospa Aleksandra. »Ali ste torej dobili prijatelja gospoda Bertomyja?«

»Da, in vsled njegovih predlogov sem izpremenila svoje načrte tako, da se moram jutri v svojo žalost posloviti od Vas; jaz se odpeljem.«

»Jutri?« — Ali se je kaj zgodilo?«

»O ne! Nič, kar bi vas zanimalo.«

In ko si je prižgala svečo ob plinu, je gospodična Gipsy s kratkim pomembnim »Lahko noč, dobro spite«, odšla.

»Kako se ti to zdi, žena?« je vprašal Fanferlot, ki je prišel iz svojega skrivališča.

»Neverjetno. Mala piše gospodu de Clameranu ter ga povabi sem in potem ne čaka na njega.«

»Vzrok bo ta, da je proti nam nezaupna in da je izvedela, kdo sem.«

»O tem bi ji bil moral kaj povedati blagajnikov prijatelj.«

»Kdo ve! — Res sem že mnenja, da imam opraviti z zelo premetenimi tatovi; uganili so, da sem jim na sledi in me hočejo sedaj speljati na napačno sled. Če bi mi kdo jutri rekel, da ima tale ukradeni denar pri sebi in da jo hoče z denarjem poplačati, bi se prav nič ne čudil.«

»Tega ne verjamem,« je odgovorila gospa Aleksandra; »toda poslušaj, meni ne gre iz glave misel, da bi moral vprašati gospoda Lecoqa.«

Fanferlot je premišljeval en trenutek.

»Dobro!« je vzkliknil, »k njemu hočem, toda le, da si pomirim vest. Kjer jaz nisem ničesar zasledil, tudi on ne bo našel ničesar. On je strašen človek, jaz pa se ga bojim; naj mi le kaj očita ali pa me prezira, jaz mu bom že pokazal.«

Kljub temu je varnostni agent to noč slabo spal, oziroma še spal ni, ker mu je neprestano rojil po glavi slučaj Bertomy, še bolj, kakor pisatelju snov za kako dramo, ki mu prihaja vedno na misel.

Ob pol sedmih je že vstal, kajti treba je zgodaj vstati onemu, ki hoče govoriti z gospodom Lecoqom. Ko je popil skodelico kave, je odšel proti stanovanju slovitega policijskega uradnika.

Gotovo se Fanferlot ni bal »mojstra«, kakor ga je imenoval in temu v dokaz je odšel iz »Arhangla« s povzdignjeno glavo, klobuk po strani. Ko pa je dospel v ulico Montmartre, kjer je Lecoq stanoval, že dolgo ni bil več tako siguren, kakor prej. Srce mu je bilo, ko je vstopil v vežo in večkrat si je na stopnicah oddahnil.

Ko je dospel v tretje nadstropje pred vrata, označena z grbom slovitega agenta, — petelinom, simbolom čuječnosti, — mu je skoraj upadel pogum; komaj se je mogel odločiti, da je pozvonil. Lecoqova dekla, deklica, izpuščeno iz kaznišnice in svojem gospodu slepo udana, Janouilla je odprla vrata.

»Tako,« je rekla, ko ga je zagledala, »ravno prav prihajate »veverica«, mojster čaka na vas.«

Ko je to slišal, bi se bil Fanferlot najraje vrnil. Zakaj, kako, kateremu slučaju se je imel zavaliti, da ga je Lecoq pričakoval. Še se je obotavljal, ko ga je Janouilla prišla za roko in potegnila v stanovanje ter rekla:

»Ali hočete tu prirasti? Naprejši Mojster dela v svoji sobi.«

Sredi velike sobe, fantastično opremljene, podobne skoraj knjižnici kakega učenjaka, je pisal pri pisalni mizi človek z zlatimi očali, oni, ki je nagovoril na hodniku policijskega zapora Prosperja Bertomyja in mu delal pogum. To je bil gospod Lecoq v svoji oficijalni obliki.

Ko je vstopil Fanferlot spoštljivo sklonjen, je nekoliko dvignil glavo, odložil pero in rekel:

»Tako vendar prihajaš, dragi moj! Torej ne gre prav naprej v slučaju Bertomy?«

»Kaj,« je jecjal Fanferlot, »vi veste...?«

»Vem, kako si stvar zamotal, tako da sam ne znaš več ne ven ne noter in ne več, kaj bi storil.«

»Toda, mojster, jaz nisem kriv...«

Lecoq je vstal in je začel hoditi po sobi gor in dol. Naenkrat se je vstopil pred Fanferlota.

»Fanferlot, kaj bi mislil o človeku,« je vprašal trdo in ironično, »ki zlorablja zaupanje svojih predpostavljajenih; ki pove o tem, kar zasledi, ravno toliko, kakor je potrebno, da zapelje obtožbo na napačno pot in da zakrivi zaradi svoje neč-

mernosti izdajstvo tako pri sodnih, kakor na stvarni ubogege obdolženca?«

Fanferlot je bil stopil prestrašen korak nazaj.

»Rekel bi,« je jecjal, »jaz bi...«

»Ti misliš, da bi moral takega človeka kaznovati in spoditi in prav imaš. Čim manj čisljan je kak poklic, tem bolj pošteni morajo biti oni, ki ga opravljajo. Namesto tega si zakrivil izdajstvo. — Tako, tako, mojster vever, častihlepi smo ter se igramo s policijo! Sodnja naj se zmoži na to stran, ti pa hočeš slediti na drugo stran. Zato pa bi moral biti premeten, kakor si, moj ljubi, boljši nos bi moral imeti, da se upaš na lov brez lovca.«

»Toda, mojster, prisegam vam...«

»Molči. Ti bi mi seveda rad natvezel, da si povedal preiskovalnemu sodniku vse, kakor je tvoja dolžnost. To ni res. Dočim zasledujejo oni blagajnika, zasleduješ ti bankirja, vohaš po njegovem življenju, se pidašiš z njegovimi slugami.«

Ali je bil gospod Lecoq v resnici jezen? Fanferlot, ki ga je dobro poznal, je dvomil, toda saj ni bilo mogoče nikdar vedeti, pri čem da smo s tem vražjim človekom.

»Če bi bil vsaj spreten,« je nadaljeval, »pa nisi. Rad bi bil mojster in nisi niti dober pomočnik.«

»Prav imate, mojster,« je priznal Fanferlot in ni več mislil, da bi še nadalje tajil. »Toda kako naj nastopim v tako zamotanem slučaju, kjer ni bilo sledu, nobenega, prav nobenega dokaza, ničesar in prav ničesar.«

Gospod Lecoq je zmajal.

»Ubožec,« je rekel. »In jaz ti pravim, da si imel oni dan, ko so poslali po tebe, da s komisarjem vred doženeš tatvino, — nočem reči gotovo, vendar pa najbrže, dokaz v svojih velikih, neumnih rokah, da bi bil mogel dognati, s katerim ključem, bankirjevim, ali blagajnikovim, je bila izvršena tatvina.«

»Kako to?«

»Ti hočeš dokazov? Poslušaj! Ali se spominjaš črte, ki si jo opazil na blagajni? Pozoren si bil na njo; ko si jo opazil, nisi mogel zadržati vzklika. Pazno si jo opazoval s povečalnim steklom in si se mogel prepričati, da je morala biti še popolnoma sveža. Takrat si si rekel po vsej pravici, da je moral tat napraviti to črto v trenutku tatvine. In s čim? Gotovo s ključem. Nato bi bil moral zahtevati bankirjev in blagajnikov ključ, da oba natančno preiščeš. Eden izmed teh ključev bi bil moral imeti zunaj na bradi vsaj najmanjše sledove zelene barve, s katero je železje blagajen pobarvano.«

Z odprtimi usti je poslušal Fanferlot to razlago. Pri zadnjih besedah se je udaril na čelo in vzkliknil:

»Jaz bedak!«

»Prav imaš,« je odgovoril Lecoq. »Ali je mogoče; ti spoznaš, da bi bilo to prav in vendar zamudiš tako priložnost! In vendar je to edina prava, sploh edina prava točka, da bi bil mogel kaj doseči. Če bom našel storilca, se bom imel zahvaliti samo tej črti, in storilca moram najti.«

Od daleč, za hrbtom, je Fanferlot pač govoril včasih slabo o Lecoqu, oči v oči pa je bil popolnoma pod njegovim vplivom, kakor v obče vsi, ki so imeli opraviti s tem izrednim človekom. Natančno pojasnilo najdrobnejših malenkosti, katero je sedaj dobil, je zmedlo njegove misli. Odkod in kdaj je Lecoq vse to izvedel.

»Vi ste se torej zavzeli za ta slučaj, mojster?« je vprašal.

»Gotovo; ker pa nisem nezmožljiv, sem morda pregledal kaj dragocenega. Vzemi stol in prečaj mi vse, kar veš.«

Lecoq nasproti ni govora niti o zvijači, niti o dvoumnem govorjenju. Fanferlot je govoril zato

resnico, kar se je sicer redko zgodilo. Proti koncu poročila pa ni povedal, kako da ga Gipsy in oni tolsti gospod prevarala, ker ga je bilo sram.

K nesreči je Lecoq vedno dobro podučem.

»Zdi se mi, moj ljubi Fanferlot, da si nekaj pozabil. Kako daleč pa si tekel za praznim vozom?«

Fanferlot je zadel kljub svoji predrznosti ter povzel oči, kakor šolar, ki je bil zasačen na napačni poti.

»Kaj,« je jecjal, »to tudi veste, mojster? Kako ste mogli...«

Naenkrat mu je šinila misel v glavo, da je skočil s stola in vzkliknil:

»Sedaj vem. Oni tolsti gospod z rdečo brado ste bili vi.«

Začudenje, ki se je zrcalilo v njegovem obrazu, je dalo Fanferlotu tako čuden izraz, da se je moral Lecoq nasmehniti.

„KORANIT“
zalamčeno pravi asbest-skrli za kritje streh.
Ne premoči!
Ne pozebe!
Proti ognju in viharju popolnoma siguren.
Neomejeno trpečen.
Tehta na 1 m² = 12 kg.
Cenit in proračun pošlje
Fran Hočevar
Zirgovnica (Moste) Gor.

STANOVANJE
obstoječe iz 2-3 sob, s pritlikinami po možnosti z električno razsvetljavo v sredini mesta izjem pod vsakimi pogoji in neopredeljeno. Ponudbe z označbo cene na J. ZORMAN, anončno in reklamno podj., Ljubljana, Gledališka ulica 2/III.

GOSPODIČNO
izobraženo z dežele, simpatično pošteno in večer nekoliko gospodinjstva se išče k 2 letnem fantu, začasno čez dan, pozneje stalno. Plača po dogovoru J. ZORMAN, anončno in reklamno podj., Ljubljana, Gledališka ulica 2/III.

ZASTOPNIKA IN AKVIZITERJA
marljivega, solidnega in poštenega
išče
za Celje, Maribor, Ptuj, Kranj, Novomesto, Kočevje, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Subotica, Beograd, Skopje, Split:
Anončno in reklamno podjetje
Joso Zorman,
LJUBLJANA, Gledališka ul. 2. telef. 231.
Uprava „stenskih, reklamnih načrtov mest in kopališč kraljevine SHS.“